

andree
GYAR
LEGUJABB

der
GÉT
PHATÓL

Vendégei
vül miért ne
kiekről is
a hotel mind
egfelelő asz-
dot, mindig
el, vendéglé-
mel, fodrász-
t hotel még
elmet annak
jes százer-

gta el, hogy
n valósítsa
lendülnek el
tőzetéről a
ogy mint é-
lág leghatá-
jedelmel. Az
zeköttesek
ségben ne-
minden ha-
reszü gondo-
tehetségeket
tosítottak új
csőségek
lamban,
22 éves ál-
n alapult...

már látta a
a hullámok
milyen mély-
mindennek
kéek szemé-
diült a leány

meses férfi
ozott többé;
tidt és igye-
vihar végét
e Sin urban
világítottak,
atalmas szá-
on ez óriási
e összehú-
nyielek és a
i az összes
lőtt a saját

életben

KIADÓHVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10
SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Helyi telefon (nyomda) 2-92
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . . 150 Lei
Félévre 600
Negyedévre 320
Félféltóra 110
X évfolyam * 28. szám

1929 Február Kedd 5
* 5689 év Söbat 24 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A negyedik internacionálé: a kölcsön internacionáléja

Most, hogy kétesztendő nehéz vajú-
dás után mégis megszületett a kölcsön,
egy pillanatra kiké felteszi mindennapi
problémáit s hozzálát annak a kikalkul-
lásához, hogy a közeljövőben milyen
melyreható változás fog az ország gaz-
dasági életében végbemenni. Hogy az
általános elképzelések meg fognak-e
végül valósulni, az a jövő kérdése, tény
azonban, hogy az ország vezető ipari és
kereskedői köréi erősen optimisták és
bizakodnak a gyors konszolidáció és sza-
nálás vártában.

A megcélzott kölcsön nemcsak Románia
kérveleményének érdeklődését köti le,
hanem igen érdekes visszhangot vet a
külföldi sajtóban is, amelynek nagy
személyes nagy hozzájárulással és igen
személyes kommentálják a kölcsön vár-
ható bel- és külpolitikai következmé-
nyeit. A külföldi sajtóban megjelent
cikkeik közül a legnagyobb érdeklődésre
Henry de Jouvenel szenátor cikke tarthat
számot, amely az „Impartial Français”
hasábján jelent meg. „A negyedik In-
ternacionálé” címmel. Jouvenel szená-
tor, aki természetesen pacifista következté-
leteket fűz a kölcsön megkötésének hi-
relhez, többek között a következőket írja:

„A román kölcsönt végre aláírták.
Nem szabad azt hinni, hogy ez jelenték-
telen esemény. Gondoljuk csak meg,
tizenöt bankjegykibocsátó intézetet,
tízötven tizenöt kormányt kellett meg-
egyezésre hozni! A Francia Bank, ha be-
nyújtának hozzá egy kölcsöntervezetet,
éle az Egyesült Államok Bankjához,
amely megkeresi az Angol Bankot, ez
viszont a Birodalmi Bankhoz fordul és
a finanszem addig folytatódik, míg csak
közül nem öleli az egész világot. A Ban-
kok Szövetségének ugylátszik nagyobb a
hatálya, mint a Nemzetek Szövetségé-
kének. Lehetséges, hogy a bankok hama-
rab megértették az egyesülés előnyeit,
mint a kormányok. Szolidaritásuk, amely
csaknem perfect állapotban áll előt-
tük nem nagyon régi keletű. Ezt a nagy
szolidaritást első esetben a lengyel köl-
csön idején alkalmazták teljes sikerrel.
Európa ma már nem élhet meg Ameri-
ka segítségével nélkül. Amerika viszont
nem ismeri Európát és garanciákat ke-
res kihelyezése számára. A tőkének eb-
ból a nemes szükségletéből és az infor-
mációk szükségességéből született meg
a közeledés, amely éppen úgy, mint min-
den más közeledés, megtalálta a maga
diplomáciáit. Így alakult meg az inter-
nacionálé leghatalmasabbika, a negye-
dik Internacionálé: a a kölcsön interna-
cionáléja.

Az, akit a béke ügye érdekel, nem ma-
radhat közömbös annak látára, hogy az

érdekszálak milyen szorosan fűződnek
egy-máshoz a világnak egyik sarkától a
másikig. A bankok, amikor részt kérnek
valamilyen kölcsönből, nem az a szán-
dékuk, hogy megtartsák maguknak. A
bankok továbbítják ezeket a kötvényeket
klionseik részére. Hyen módon, ha akár-

melyik keleti határon valamilyen inci-
dens robbana ki, ez a konfliktus vagy-
nában támadná meg a texaszi, vagy a
kaliforniai polgárt. Amerika ilyenfor-
mán sokkal jobban érdeklődik Európa
iránt, mint ahogy Monroe biztatta és sok

kal közelebből érnti Európa sorsa, mint
ahogy Coolidge elnök valaha is hitte
volna. Így diadalmaskodik a negyedik
internacionálé némely szűkre szabott
doktrinán és hogy előfutárját említsük:
a harmadik Internacionálén.

Popovici pénzügyminiszter hazaérkezett és magával hozta az aláírt kölcsönszerződést

Csütörtökig a parlament letárgyalja a stabilizációs törvényjavas- latokat. Márciusban folyósítják a gyufakölcsönt. Lázás előkészületek a lej stabilizációjára

A mai minisztertanácson állapítják meg a lej kurzusát

(BUCURESTI-BUKAREST, február
4. Az Uj Kelet tud.) Szombaton dél-
után 5 órakor Párisban aláírták a ro-
mán stabilizációs kölcsönt és Popovici
Mihály pénzügyminisztert Lugosanu ál-
lamtitkár kíséretében hétfőn délután
háromnegyed hatkor várták Buka-
restbe az aláírt kölcsönszerződéssel.
Este hét órakor a pénzügyminiszte-
riumban értekezlet volt, amely megál-
lapította a parlament elé terjesztendő
törvényjavaslatok végleges szövegét,
nyolc órára pedig összehívták a legfőbb
törvényhozó tanácsot, amelynek ked-
den délelőtt 11 óráig át kell tanulmá-
nyoznia a javaslatokat abból a szem-
pontból, hogy összhangban vannak-e
az alkotmánnyal és a fennálló törvé-
nyekkel. Kedden délelőtt 11 órakor mi-
nisztertanács lesz, délután pedig a ka-

mara és a szenátus elé terjesztik a
pénzügyi javaslatokat, amelyek sürgős
letárgyalására a parlament mindkét
háza naponta három ülést fog tartani.
Az összes javaslatokat csütörtökig meg
kell szavazni, hogy a pénteki Monito-
r Oficial már kihirdethesse azokat.
Hivatalos lapok pénteki számának
megfelelő példányait külön kurir vi-
szal Párisba, mert a bankároknak szük-
ségük van a törvényekre még február
11-ike előtt, vagyis a kölcsön kibocsá-
tásának napja előtt. Az összes javas-
latok parlamenti előadója Hoasescu mér-
nök lesz.
A nagy hó miatt azonban a minisz-
ter vonata nagy késéssel futott be Bu-
karestbe és emiatt a program változást
szennvedett. A legfőbb törvényhozó ta-
nács, amelyet hétfő este 8 órára hívtak

össze, csak kedden délelőtt fog össze-
ülni. Ugyancsak elmaradt az az érte-
kezlet is, amelyet a Banca Nationala
hívtott össze nagybankok képviselőiből
a kölcsönből Romániára eső három
millió dolláros részlet felosztásának
megbeszélésére, valamint a stabilizáció
val kapcsolatos teendő megállapítása
végett. Chares Rist, mint technikai ta-
nácsadó fog a Banca Nationalánál mű-
ködni 6000 angol font évi fizetéssel.
A stabilizációs árfolyamot külön tör-
vénnyel fogják megállapítani. Ertesül-
lésünk szerint a lej stabilizációs kur-
zusa a napi árfolyam lesz. A stabilizá-
cióval kapcsolatosan meg kell változ-
tatni a Banca Nationala alapszabályait
is, amelynek megszavazására február
25-ikére összehívták a jegybank köz-
gyűlést.

40 milliárdra emelik a bankjegykontingenst?

Bukarestben az aláírás nagy feltűnést
keltett. A tőzsdén egyes papirokban élénk
forgalom fejlődött ki, a Banca Nationala
részvényei 600 lejlel emelkedtek.
Beavatottak szerint az ellenzéki pártok
közül dr. Lupu és Jorga minden fentar-
tás nélkül elfogadják a kölcsönt, míg
Averescu bizonyos fentartással fog élni.
A liberálisok önmaguknak fogják
vindikálni az első román kölcsön
dicsőségét.
A liberálisok egyébként inkább gyufa-
kölcsön ellen fognak nagy oppozíciót ki-
fejteni. Megbízható információk szerint

a svéd gyufatrösz Bukarestben nagy
közponot fog föllátni, amely az egész
Balkánt el fogja látni gyufával. A gyufa-
kölcsönt márciusban fogják folyósítani,
minden levonás nélkül, mert azt 100 szá-
zalékos árfolyamon kötötte meg Popovici
pénzügyminiszter a svédekkel.
Badulescu Victor volt liberális pénzü-
gyi államtitkár nyilatkozik a „Lupta-
ban” a kölcsönről. Megállapítja, hogy a
kormánynak a következő törvényjavas-
latokat kell a kölcsön gyakorlati érté-
kesítése végett beiktatni: 1. A kölcsön-
szerződés. 2. Autonóm pénztár felállítása,

amelynek feladata lesz a kölcsön vissza-
fizetése. 3. A stabilizáció. 4. A Banca
Nationala és az állam közötti konvenció
módosítása.
A volt liberális államtitkár kijelenti,
hogy a kölcsön minden bizonynal
nagy fellendülést fog jelenteni Ro-
mánia gazdasági életében.
Az összes lapok megállapítják, hogy a
kölcsön alapján új kibocsátás válik le-
hetségessé és a Banca Nationala való-
színűleg 40 milliárdra emeli fel a for-
galomban lévő bankjegymennyiséget.

Popovici miniszter nyilatkozott az Uj Keletnek a temesvári pályaudvaron

(Timisoara-Temesvár, február 4. Az Uj
Kelet tudósítójától.) Popovici Mihály
pénzügyminiszter a ma déli expresszrel
keresztülutazott Temesváron. Az Uj Kelet
munkatársának az expressznek a temes-
vári pályaudvaron való időzése alatt
alkalma volt beszélgetést folytatni a
pénzügyminiszterrel arról, hogy milyen
impressziókkal tért vissza az országba.
Popovici pénzügyminiszter kijelentette
hogy a kölcsön aláírásának a ténye is
elég ahhoz, hogy a legjobb impressziók-
kal térjen vissza. Ezután Popovici Mi-
hály rámutatott arra, hogy az ország, a

kölcsön megkötésével régi kerékvágásába
lendül vissza és megkezdődik a komoly
konszolidációs munka, amely oly sokáig
késelt. A pénzügyminiszter rámutatott
arra, hogy ez a kölcsön sok jelentősebb
kölcsönnek nyitja meg az utját Románia
felé, melyek mind könnyebb és könnyebb
feltételek lesznek. A jelenlegi kölcsön-
nek kibocsátási árfolyama és a kamat a
lehető legmegtérültyosabb a mai körülmé-
nyek között és ennél kedvezőbbet nem
lehetett volna elérni.
Arra a kérdésre, hogy miért késelt oly

sokáig a kölcsön megkötése, Popovici
pénzügyminiszter azt válaszolta, hogy
külföldi pénzügyi körökben, amikor a
nemzeti parasztpárt kormányra jutott,
az a vélemény alakult ki, hogy az ország-
ban ki fog törni a forradalom. Csak ne-
hezen lehetett meggyőzni a külföldet
arról, hogy ezeket a rémhíreket az ország
ellenségei terjesztik és az országban a
legtökéletesebb rend uralkodik
A pénzügyminiszter a legjobb hangul-
tában folytatta útját Bukarest felé,
ahová négyórás késéssel futott be a vonat.

Zsidó gyűlések napja Nagyváradon

Különös bonyodalmak a Keren Hajjeszöd-delegáció mitingje körül

(Oradea-Nagyvárad, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagyvárad város zsidóságát napok óta izgalomban tartja az az érthetetlen és egyenesen megbotránkoztató magatartás, amelyet a város két zsidó hitközsége tanúsít a dr. Wilenszky vezetésével ott működő Keren Hajjeszöd-delegációval szemben. A delegáció tagjai, mint ismeretes, minden városban nyilvános gyűlések keretében ismertetik a palesztinai országépítés problémáját. E nyilvános ülések számára, amint az egész természetéből, mindegyik szívesen bocsátottak rendelkezésre a hitközségek tanácsterméit és egyéb helyiségeiket, mert hiszen ezeken a mitingeken a minden pártokon felülről, neutrális Keren Hajjeszöd propaganda mellett a legnevesebb értelemben vett zsidó felvilágosító és kulturmunka folyt. Csak Nagyvárad két zsidó hitközsége kívánt nem open tisztelgő kivétel lenni, amennyiben elzárta helyiségeit a zsidó országépítés apostolai elől. A neolog hitközség határozatban mondotta ki, hogy nem adja oda helyiségeit a Palesztina propaganda céljaira, az ortodox hitközség vezetése pedig gyöngébb formában hozta ugyanezt a Keren Hajjeszöd delegáció tudomására. Lesz még alkalmunk a kérdéshöz az objektív kritika hangján hozzájárulni, most csak a főbb csodálkozásunknak adunk kifejezést, hogy az ortodox hitközség, amelynek tudomásunk szerint mizrahista, tehát cionista vezetése van, hogyan tartja ezt összeegyeztelhetetlen zsidó meggyőződésével és világlátásával. Mi célja volt annak, hogy a mizrahisták nagy áldozatok és heves küzdelmek árán magukhoz ragadják a hitközség vezetését, ha még ilyen nevelésesen elemi követelményeknél is meg kell hátrálnia a palesztinai gondolatnak a kiesényes helyi pártszempontok előtt.

Nagyvárad tanácsa adott hajlékot a mitingnek

Mint hogy a hitközségek nem voltak hajlandók terveiket rendelkezésre bocsátani, a Keren Hajjeszöd vezetése Nagyvárad város tanácsához fordult, amely természetesen lekötő szívélyességgel azonnal átengedte a városháza dísztermét a Keren Hajjeszöd-mitingek céljaira. Vasárnap délelőtt 11 órára hirdette meg a Keren Hajjeszöd-delegáció utolsó nagyvárad-i mitingjét. Egy sajnálatos rendezési hiba folytán azonban elfelejtettek befűteni a városháza dísztermet és csak a polgármesteri titkár gyors intézkedése mentette meg a helyzetet, amennyiben nyomban rendelkezésre bocsátotta a városháza egyik kisebb tanácstermét.

Dr. Bárdos Imre elnök nyitotta meg a gyűlést és a vendégek üdvözlése után a közönség elnözését kérte a rendezési hibáért.

Az első szónok dr. Rachel Klompusz volt, aki nagyszabású előadásban ismertette az oroszországi zsidóság szenvedé-

seit, majd a palesztinai országépítésre tért át, mely az egyedüli megoldása a hazátlan zsidóság problémájának.

Abelesz dr. beszéde

Dr. Ottó Abelesz volt a következő szónok. Azt hiszem, hogy nem lesz nagyon hízelgő Nagyvárad zsidó közönségére az, amit ezen a helyen el fogok mondani. Mint a palesztinai újjáépítés delegációja eljöttünk azért, hogy elmondhassuk Nagyvárad zsidóságának mi újságot Palesztinában. Eljöttünk azért, hogy beszámolót tartsunk arról, hogy mi történt a palesztinai újjáépítés céljaira gyűjtött pénzekkel és végül el akarjuk mondani mindazt, amit mi magunk saját szemünkkel láttunk. Előadást akartunk tartani uttörő chalucaik heroikus munkájáról és eljöttünk azért, hogy Nagyvárad egyetemes zsidóságától Palesztina újjáépítés céljaira pénzt kérjünk. Nagyváradon, ahol két hatalmas zsidó hitközség van, megtörtént az a sajnálatos tény, hogy előadásainkat nem tarthattuk meg a hitközségek tanácsterméiben, sőt az egyik hitközség gyűlésén határozatilag kimondatott, hogy terméiben nem lehet Palesztináról propagandát csinálni. Nagyvárad város tanácsához kellett fordul-

nunk a város tanácsterméért. Bizonyos technikai hibákból a gyűlés a nagyteremben nem volt megtartható és nem mondhatom el minden meghatottság nélkül, hogy a polgármesteri titkár gyors intézkedése mégis lehetővé tette, hogy az egyik kisebb teremben gyűlésünket megtarthassuk. Nem kaptunk otthont a zsidó intézmények épületeiben, ellenben megedéket adott nekünk Nagyvárad város tanácsa. Ebből az alkalomból és erről a helyről hálás köszönetemet kell kifejeznem a magam és a delegáció nevében.

Dr. Otto Abelesz általános érdeklődés mellett folytatta előadását palesztinai utazásairól, amelpet a közönség fevülly figyelemmel hallgatott végig.

Dr. Bárdos Imre elnök meleg szavakkal köszönte meg az előadók kiváló előadásait. Majd a következőket mondotta:

— Nem minden rezignáltság nélkül mondom, hogy megtörtént ebben a hatalmas zsidócentrumban, ahol a zsidóságnak zsidó pénzeket fentartott hatalmas intézményei és helyiségei vannak, gyűléseink megtartására nem nyer-

tnük ezekben bebocsátást, sőt az egyik hitközség ezt határozatilag is kimondotta.

Katz Rudolf meghatódottságtól felindult hangon a következőket mondotta: — Nem akarok kritikát gyakorolni a nagyvárad-i neolog hitközség eme határozata fölött, mert hiszen ezen nincs is nappon mit esodálkozni. De hol van az ortodox hitközség, amelynek én magam is adófizető tagja vagyok? Mélységes megbotránkozásomnak kell kifejezést adnom, hogy nekünk, ortodox adófizető polgároknak nincsen jgunk ahhoz, hogy saját tanácsstermeinkben, azokban a termekben, haol zsidó feliratokat és zsidó nagyságok képei láthatók, Palesztináról előadást tarthassunk, ellenben Nagyvárad város tanácsterméiben, amelynek falai a prefektusok képei vnanak elhelyezve, itt kell megtartanunk előadásainkat Palesztináról.

Az izgalomban gazdag gyűlés ezután a legnagyobb rendben szíjjel oszlott.

Még három zsidó gyűlés zajlott le vasárnap Nagyváradon és pedig a Chevre Kadisa, a kongresszusi hitközség és a Barisszia vaadharisónim gyűlése, amelyek lefolyásáról holnap számunkban közlünk részletes tudósítást.

Trotzkijt erős fedezettel Odesszába szállították, ahonnan hajón Törökországba emigrál

Tizenötezer embert fognak kiutasítani Oroszországból. Mi a száműzetés igaz oka?

Konstantinápoly, február 4. Kemál pasa a török köztársaság elnöke az itteni újságok jelentése szerint hozzájárult Trotzkij törökországi letelepedéséhez, de a hozzájárulást ahhoz a feltételhez kötötte, hogy az orosz-szovjet ellenzék vezére az angolai orosz követéségen fog lakni és a követéség épületét csak két fegyveres gárdista kíséretében hagyhatja el. Trotzkijt ilyen módon a merénylőktől akarják védelemben részesíteni.

A kiutasítással kapcsolatban az orosz újságok megemlítik, hogy egy éve épen annóta a szovjetkormány az ellenzék ellen erőlyes rendszabályokat fogantatott. A tizenkét hónap eredménye azonban eléggé bizonyította, hogy az ellenzék földalatti munkáját nem lehetett megbénítani. Időközben ugyanis 150 'Trotzkij-hívót kellett száműzni. Az ellenzék csoportok főfészké főleg a városok gyárai. Azt mondják, hogy az újabb szakszervezeti szerződéseket azért nem lehetett megkötni, mert az ellenzék erős agitációt folytattak a gyárakban.

A lapok rámutatnak továbbá arra, hogy a szovjet-utóban már régebben is történtek hasonló exkommunikációk. Maga Lenin is kizárta a pártból és külföldi száműzetésre ítélte Matovot, aki szakadást készített elő a pártban. 1922 augusztusában több mint 70 orosz professzort utasítottak ki Németországba politikai magatartásuk miatt. Hir szerint Trotzkijt azért távolították el az országból, mert azt hiszik, hogy azok az ellenzékiek, akik már tavaly vissza akartak jönni, vagy legalább is közeledni a pártához. Trotzkij jelenléte miatt feszélyezve vannak. Trotzkijnak az országból való eltávolítása azonban meg fogja szüntetni ezt az akadályt és a kommunista pártban az egység ismét helyreáll.

Páris, február 4. A lapok moszkvai táviratok alapján közlik, hogy a szovjetkormány az egyre erősödő ellenzék mozgalomnal szemben erőlyes intézke-

désekre szánta el magát. A Pravda közlése szerint a napokban tizenötezer embert fognak kiutasítani Oroszországból.

Páris, február 4. A lapok moszkvai jelentése szerint Trotzkij erős fedezet-

alatt Odesszába érkezett. A szovjet ellenzék vezérének nem engedték meg, hogy bárkivel is érintkezést tartson fenn. Trotzkij hajója a napokban indul Sztambul felé.

Nyomasztó adósságai miatt öngyilkos lett Temesváron egy szilágysomlyói kereskedő

Féder Kálmán az egyezkedési tárgyalások fiaskója miatt szállodai szobájában felakasztotta magát

(Timisoara-Temesvár, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombatról vasárnapra virradó éjjel megrendítő öngyilkosság történt Temesváron a Ferdinánd király szálló 21 számú szobájában. Az öngyilkos Féder Kálmán szilágysomlyói nagykereskedő, aki pénteken érkezett Temesvárra, hogy függő dolgait rendezze. A szerencsétlen nagy kereskedő, aki

igen súlyos anyagi gondokkal küzdött,

péntek délután számos telefonbeszélgetést folytatott temesvári ügyfeleivel és egyezkedés útján próbálta pozícióját megmenteni. Szombaton délután már el akart utazni, de egy újabb telefonbeszélgetés következtében visszamaradt.

Mielőtt lefeküdt volna, meghagyta a hotelszolgának, hogy reggel hat órakor költse fel. Ezután bezárkózott szobájába.

Reggel hatkor a szolgál bezörgetett az ajtón, a szobából azonban senki sem válaszolt. Rosszat sejtve, a szobaasz-

szonnyal a szomszédos szobából a 21-esbe nyíló ajtón kenesztül bejutottak Féder Kálmán szobájába, ahol borzalmas látvány tárult eléjük.

Az uccára nyíló ablakára kötött zsinegre meredt testtel és meredt szemekkel csüngött a szerencsétlen kereskedő.

A megindított vizsgálat során megállapítást nyert, hogy az öngyilkos kereskedőnek egy és félmillió lejt tettek ki adósságai, amelyeknek kifizetésére egyekedni próbált hitelezőivel. Többen a hitelezők közül már bele is mentek volna a negyven százalékos kényzseregységbe,

azonban kitűnt, hogy a negyven százalékot sem tudja kifizetni.

Ez a reménytelen helyzet késztette azután a szilágysomlyói kereskedőt végzetes tetterre. Féder hozzátartozói ma Temesvárra érkeztek és a holttestét hazaszállították Szilágysomlyóra.

Fütsön
Fischer
éle
ával
Telefon 1300
Repülőhídon túl.

CORSO Edén kertje
filmszínház
főszereplő: Corinne Griffith.
Előadások keretében fellép a bécsi táncfenoméni Marianne Kürer és a néger Aliriza. Jön! A szárnyas ember szinfóniája „Wings” a filntechnika csodája. Jön!

Ingek
Keliner & Teutsch, Cluj
Calea Regele Ferdinand 7
Szenzációs lettár elárúsítás
198-395 Leig
Tiszta selyem puplin ing már
342 Lei. Február 1-től febr. 15-ig.

Hirdessen az Uj Keletben

A rémuralom lett urrá Kabulban

Teljes a káosz Afganisztánban

London, február 4. Kabul jelentés szerint a Jellabad törzs elfoglalta a Kabultól 17 kilométernyire eső Budhak falut. Afganisztánban a helyzet még mindig nem tisztázódott. Basai Sakao felkelő vezér csapatainak egy része még az afgán fővárosban tartózkodik, de most már mitsem törődnek a rend fenntartásával. Ugy lát-szik a felkelő-vezér látja már uralmá-nak közeli végét s nem igyekszik a biuccselekmények megállítására. Kabul

ban egymást érik a rablások és gyil-kosságok. A lakosság nem meri elhagy ni hajlékait. Peshavari jelentés szerint az angol-indiai repülőgépek újabb európai me-nekülő-szállítmánnyal visszaérkeztek Kabulba. A menekültek szerint az afg-án fővárosban érezhetővé vált az élé-liszterek fogyta. Kabulban valóságos rémuralom van és egymást érik a kü-lönböző trónkövetelők párthiveinek le-tartóztatása.

Szivszélhűdést kapott egy tetszhalott, amikor észrevette, hogy élve akarják eltemetni

Páris, február 4. Barcelonai jelentés szerint különös és minden részletében eddig még fel nem derített esemény történt Barcelonában egy spanyolná-tában elhalt asszony temetésén. A gyászkocsi már a temető bejárata elé ért, amikor a koporsó után haladók tompa dörömbölés zajára lettek figyel-mesek, amely a koporsó belsejéből eredt. A gyászkoosíró levették a koporsót, felnyitották s a legnagyobb meglepetéssel látták, hogy a halott lé-lezik, sőt fel is ül a koporsóban. Az asszony úgy látszik tetszhalott volt s

épen a temetés idejére tért magához életteleniségéből. A hozzátartozók in-tézkedésére gyorsan ki akarták emelni az eszméletre térni kezdő asszonyt, a koporsóból, hogy a vele történeteket ne tudja, de míg az asszony kiemelésével voltak elfoglalva, ez már eszméletre tért s tudatára jutva annak, hogy élve el akarták temetni, szivszélhűdést ka-pott s élettelenül rogyott vissza kopor-sójába. A hatóságok jegyzőkönyvet vettek fel az esetről s eljárás indult meg a halottkém ellen, aki alapos vizs-gálat nélkül a temetést engedélyezte.

Megegyezésre van kilátás a szatmári ortodox hitközségi konfliktusban

A szembenálló felek alávetették magukat egy hét tagu din-tóra döntésének

(Satumare-Szatmár, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szatmári ortodox hitközségben dúló egyenetlenségek ügyében annyi harc után most végre a békés megegyezés lehetősége mutatkozik. A hitközség legális vezetősége ugyanis, hogy véget vessen az áldatlan helyzetnek, egy öttagu bizottságot kért fel a Freund-csoporttal fennálló konfliktus megvizs-gálására. A bizottság tagjai Ullmann Sa-lamon besztercei főrabbi elnöksége alatt a szászregeni, székelyhídi, szamosújvári és halmi főrabbi voltak, akik az elmúlt hét hétfőjén kezdték meg tanácskozá-sukat. A tanácskozásokon a két párt rész-ről négy-négy delegátus vett részt, azon-kivül más kompetens személyiségeket is bevontak. Hétfő reggeltől csütörtökig tartott a tanácskozás, amely izgatott atmosz-

férában folyt le, több incidenstől tarki-tottan, amíg végre megszövegezték a megállapodást. A megállapodás szerint mindkét párt aláveti magát egy din-tóra döntésének, amely legkésőbb Adár 15-ikén, vagyis február 25-ikén köteles meg-kezdeni a konfliktus letárgyalását. A din-tóra héttagu lesz, Klein Jakab halmi fő-rabbi elnöksége alatt, amelynek tagjai a székelyhídi és szamosújvári főrabbiakon kívül, akik társelnöki minőségben vesz-nek részt benne, a két szembenálló párt 2-2 delegátusa is helyett foglal. Ameny-nyiben a delegált tagok valamelyike vi-lági személyiség, annak csak tanácsko-zási joga van, de szavazati joga nincs. A béke helyreállítása érdekében a Frankl-Guth párt a megállapodásban visszavonja a szeptember 27-iki máso-dik rabbiválasztás ellen benújtott pe-

Most jelent meg
Autó kézikönyv
Írta: WEINER EMIL
Az „Autó Kézikönyv” két részre eszik:
Első része
az előismereteket tartalmazza (mechanika, elektromosság, stb.) azok számára, akik ezeket nélkülözik, vagy ismereteiket fel őhajtják újítani. Ezek az előismeretek az automobil szerkezetének és működésének meg-értéséhez nélkülözhetetlenek, viszont ezek segítségével a könyvet a laikus is könnyen megértheti.
A második rész
az autó szerkezetének, kezelésének és vezetésének ismertetésé-vel foglalkozik, az érthetőség követelte részletességgel, amit szemléltetőleg segítenek elő a nagyszerű kivitelei ábrák.
Az **AUTO KÉZIKÖNYV** a nagyközönség számára van írva és a kezdő-szoffortól a más szakmában működő memőnkig mindenki élvezettel és tanulság-gal olvashatja.
520 ábra 610 oldal Ára füzve 510

tiót. A din-tóra döntésig felfüggesztik a rabbiválasztások ügyében elren-delt kultuszminisztériumi vizsgála-tot is.

Ezzel szemben a Frankl-párt követelte Freundéktól, hogy csütörtökön este 10 óráig tegyék le a bizottság asztalára a második rabbi-választásnál leadott szavazatok jegyzékét. Ezzel a fentartás sal Frankl Mihály és az interimáris vezetőség néhány tagja aláírták a meg állapodást. Freundék és a hozzátartozó Drummer-csoport azonban nem szolgál tatta be a leadott szavazatok jegyzékét amely ad in-tórához szükséges a válasz-tások felülvizsgálásánál. Pénteken haj-nalban a rabbi-bizottság tagjai baza-utaztak, Klein Jakab halmi főrabbi ki vételével, aki Szatmáron maradt, hogy a megállapodást a szembenálló felek-kel aláírassa. A hitközségi vezetőség néhány tagja azonban semmi szín alatt nem volt hajlandó a megállapodást

Művészi
PEPZSASZÖNYEG
szővött gobelin, karamani függöny, kü-
feldi fonalak, szövökletek legelőnyösebb
beszerzési forrása.
SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. E. Ctoroariu (Uri-u.) 14.

aláírni, amíg az óminózus névjegye-
ket Freundék be nem szolgáltatják.
Már-már az a veszély fenyegetett,
hogy az egész békítő akció felborul, a
mikor végül is Weisz Salamon vezet
ségi tag javaslatára
a Freund-csoport nyilatkozatot írt
alá, amelyben kijelenti, hogy a má-
sodik rabbiválasztásnál a leadott
szavazatokról egyáltalán nem ve-
zetnek listát,
mire a megállapodást mindkét párt re-
széről pénteken délelőtt végleg aláírták.
Ezek után Szatmár zsidósága nagy vá-
rakozással tekint a din-tóra döntésre és
I. A.

Litvánia polgárháboru küszöbén áll

Bombamerényletet követtek el Woldemaras mi-niszterelnök ellen

Varsó, február 4. Litvániában polgár-háboru kitörésétől lehet tartani, ha ugyan az eddigi események már nem nevezhetők a polgárháboru bevezető ak-kordjainak. A határok le vannak zárva s így a legellenmondóbb hírek érkeznek de annyit meg lehet állapítani, hogy Lit-vániában valóban egész Északkeurópára kibató események játszódnak le. Plechavicius tábornokot, aki Wolde-maras miniszterelnökhöz küldöttseget vezetett, amely a lengyel-litván konflikt-us rögtön elintézését és a polgári zaba-dtság visszaállítását követelte, állítólag letartóztatták. Erre Woldemaras ellen bombamerényletet követtek el. A minisz-

terelnök nem sérült meg. A merénylet óta Smetona köztársasági elnök és Woldemaras palotáját kom-mányhú csapatok őrzik. Az egész kom-mány a miniszterelnök palotájában tar-tózkodik. Onnan adják ki a rendeleteket a lázadás letörésére. Attól lehet azonban tartani, hogy a válság polgárháborúvá mérgesedik el. A határokon a katonaság soraitban megbomlott a fegyelem. Plechaviciusnak a tiszték között és a hadseregben nagy pártja van. Min-den órában véres összeütközésektől le-het tartani.

A marosvásárhelyi pénzügyigazgatóság vég-rehajtást rendelt el a kisajátított telkek tulajdonosai ellen,

akik ezideig csak névleges tulajdonosai a földeknek

(Targumures-Marosvásárhely, február 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Marosvá-sárhelyen érdekelt körökben általános feltűnést keltett az a hír, mely szerint a háborút követő években kisajátított tel-kek igényjogosultjaitól a pénzügyigazga-tóság behajtja a telkek vételárát. A föld-osztások alkalmával majdnem ezer ma-rosvásárhelyi igényjogosult kapott ezer-ezerkétszáz öl földet, amelyre azonban építeni nem lehetett. A földművelésügyi minisztérium ugyanis a földosztáskor le-szögezte, hogy az elosztott telkek nagy-részt abszontisták tulajdonát képezik s így azoknak tulajdonjoga az optáns-per eldőltségéig nincs véglegesen tisztázva. Az intézkedés következtében az igény-jogosultak a telkeket nem művelték meg annak ellenére, hogy azokat nevükre te-lekkönyvelték és már-már lemondottak arról, hogy valamilyen formában érté-kesítsék a hadviselés jutalmául kapott földet. A telkek eladása lehetetlen volt s tekintve, hogy építkezni sem lehetett rajtuk, a névleges tulajdonosok szem-pontjából a telkek nem képviseltek reális értéket.

vetelárának kifizetését. A pénzügyigazga-tóság erre elrendelte a végrehajtást s le-kintelttel arra, hogy ezzel megmenten ki-vétel nélkül hadirokkantakat sújtott, in-tézkedésé vérosszerte nagy felháborodást keltett.

Annál nagyobb meglepetést keltett most a marosvásárhelyi pénzügyigazga-lóság az az intézkedése, melynek kö-vetkeztében a kisajátított telkek tulajdo-nosainak 2300-3000 lejt kellett volna kifizetniük a telkek vételárának első részlete fejében. A telkek névleges tulaj-donosai természetesen törvénytelennek minősítettek a pénzügyigazgatóság intéz-kedését s kivétel nélkül megtagadták az általuk egyáltalán nem használt földek

Február 4-10-ig rendkívül nagy vásárt rendez a
Néparuház
Calea Regele Ferdinand 33., még pedig
95
lejes egységárban
kerülnek a legszebb ruházati cikkek ol-
adásra, u. m.: Gyögyörű combinék és
ingbugyik minden szluben. A legjobb női
ing-k.
Legújabb facom karton és glott kö-
tények.
Haskötők, selyemgummi harisnyatár-
tóval.
Hibátlan selyem- és forharisnyák.
Fehér és színes abroszok,
Duplaszélű lepedővásznak.
Férfi- és női ingek.
Rövid és hosszú alsónadrágok.
Selyem nyakkendők és nadrágtartók.
Nagyon csinos gyermekruhák.
Legfinomabb opálék minden szluben.
Poupin és tiszta gyapjuszövetek.
Duplaszélű mosókérlme férfi és nőr-
hának és még ezer másféle cikket
95 leiert.
Mindenkinek érdeke ezen cikkeket meg-
nézni, mert sem árverésen, sem vég-
eladáson nem szereshető be ilyen olcsó
árban.

Kedd, 1929. febr. 5.
HI
Az Uj Kelet az eg-
zsidóság nap
Főszerkesztő: Dr.
Felelős szerkesztő
Bukaresti szerkesztő
Str. Carol 81.
az Uj Kelet cikke
forrás megje-
— Az angol ki-
ból. Londonból
nap felkelt beteg
ben élvezte a r-
lapota most is á-
de még nem érte
Wimot.
— A dán királ-
ból jelentik: A d-
gét szombatra v-
vasárnap délelőt-
mégue köztársá-
a látogatást meg-
lán követéségen-
párnak.
— Jlesztő mér-
influenza-járvány
influenza-járvány
dést mutat. Az t-
beszállított beteg-
teltek az összes
szükségkórházak
50 Celsius volt
egyelőre még ne-
influenza-járvány
lására. A szoka-
számos bérházba
összerepedések vo-
— Zsifkovics
tette a szkupcsin
Zsifkovics táborn-
nap leiratban ér-
tisztelődíjat élve
hogy e hónapra
delkezésükre álla-
hónapokra már
nak elhelyezkedé-
digi állásukkal k-
jövő hónaptól ke-
hatnak.
10 % OVOMAZ
tej tápértékét 60%
maline-s tej ke-
vzsonna.
— Szovjetoro-
invitálta meg tá-
szomszédos állam-
tik: A Les Mesag-
nyoman a Kurier
hogy Oroszország
hívta az összes s-
Moszkvában tart-
amelyen külön je-
léptethetnék a k-
Kellog-egyezmén-
— Mussolini fe-
tási tanács helyé-
tik: Mussolini mi-
pitoleumon felava-
tási tanács helyi-
adata a tudomán-
tása lesz.
— Kivégezték
Leboeuf asszonyt
yorkból jelentik:
szonyt férjének
Indiana-ban napo-
ítéltek, kivégezték
diana államban
ítéltek halálra és

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbo Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Kaszner Rezső,
Str. Carol 81.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak
Jórád megjelölésével engedjük meg.

**Az angol király felkelt beteggyá-
ból.** Londonból jelentik: A király teg-
nap felkelt beteggyárból és karosszék
ben élvezte a ragyogó napsütést. Al-
lapota most is állandó javulást mutat,
de még nem érte el a lábadozási stá-
diomot.

A dán királyi pár Párisban. Páris-
ból jelentik: A dán királyi pár érkezé-
sét szombatra várják. Az uralkodópár
vasárnap délelőtt látogatást tesz Dou-
mergue köztársasági elnöknel, aki ezt
a látogatást még a délelőtti folyamán a
dán követségen visszaadja az uralkodó
párnak.

**Ijesztő méreteket öl Bécében az
influenza-járvány.** Bécsből jelentik: Az
influenza-járvány ismét ijesztő terje-
dést mutat. Az utóbbi három napon át
beszállított betegekkel már újra meg-
teltek az összes bécsi kórházak és
szükségkórházak is. Tegnap Bécsben
30 Celsius volt a hőmérséklet, de ez
egyelőre még nem érezte hatását az
influenza-járvány terjedésének meggát-
lására. A szokatlanul nagy hidegben
számos bérházban gáz és vízvezeték-
csőrepedések voltak.

**Zsifkovics tábornok szelnek eresz-
tette a szkupcsina tisztviselői karát.**
Zsifkovics tábornok miniszterelnök teg-
nap leiratban értesítette a szkupcsina
tisztviselőit, hogy a hónapja illetményeik még ren-
delkezésre állanak, de a következő
hónapokra már igyekezzenek maguk-
nak elhelyezkedést szerezni, mert ed-
digi állásukkal kapcsolatban fizetést a
jövő hónaptól kezdve már nem kap-
hatnak.

10% OVOMALTINE hozzáadásával a
tej tápértékét 60%-kal emeljük. Az Ovo-
maltine-s tej kellemes reggeli, kitűnő
szonna.

**Szovjetország Moszkvában
látvita meg tárgyalásra az összes
szomszédos államokat.** Varsóból jelen-
tik: A Les Mesager Polonaise című lap
nyomán a Kurier Varsavszki azt írja,
hogy Oroszország február 7-ére meg-
hívta az összes szomszédos államokat
Moszkvában tartandó megbeszélésre,
amelyen külön jegyzőkönyvvel életbe-
léptethetnek a kelet-európai államok a
Kellog-egyezményt.

**Mussolini felavatta az olasz kuta-
tási tanács helyiségeit.** Rómából jelen-
tik: Mussolini miniszterelnök ma a Ca-
pitoleumon felavatta az országos kuta-
tási tanács helyiségeit. A tanács fel-
adata a tudományos kutatások irányi-
tása lesz.

**Kivégezték a férjgyilkos Bonnor
Leboeuf asszonyt és cinkosát.** New-
yorkból jelentik: Bonnor Leboeuf ass-
zonyt férjének meggyilkolása miatt
Indiana-ban napokkal ezelőtt halálra
ítélték, kivégezték. Ez az első eset In-
diana államban, hogy fehér asszonyt
ítélték halálra és végeztek ki.

Felbecsülhetetlen értékű műkincsek lettek a tűz martalékává a prágai Hradoinban

Prága, február 4. Tegnap éjjel a
csehszlovák fővárosban nagy ijedelmet
keltett Prága egyik legszebb és legré-
gibb épületének, a Hradsinak kigyul-
lása. A régi királyi palotában lakik
Masaryk elnök és családja s a trón-
terem régi, igen értékes művészi tár-
gyakkal van díszítve. A tűz épen a
trónterem előszobájában ütött ki s a fel-
lobbanó láng pillanatok alatt elharapó-
zott az egész felső emeleti részen.

A tüzőltóság és a katonaság percek
alatt a veszélyeztetett Hradsin előtt
termett. A tűz oltása azonban a meg-
gyülemlett füst miatt nehezen ment.

Ennek tulajdonítható, hogy a tűz fel-
becsülhetetlen anyagi kárt okozott.
Több történelmi értékű gobelin pusztu-
lt oda és számtalan, értékes, klasszi-
kus festmény.

A tűz oltásánál megjelent Masaryk
tűz a régi épületben a konyha melletti
fagerenda kigyulladás miatt keletke-
zett.

elnök is a leányával. Az elnök épen a
kigyuladt rész alatt lakik. Masaryk
mindaddig a helyszínen tartózkodott,
amíg a tüzet végleg el nem oltották. Az
anyagi kár igen nagy. Idéig még hoz-
závetőleges számítást sem csináltak. A

Kardlappal verték szét a rendőrök a buda- pesti munkanélküliek tüntetését

Budapest, február 4. A budapesti
munkanélküli munkások a szociáldem-
okrata párt után nagygyűlés megtar-
tására kértek engedélyt. A rendőrség
azzal a feltétellel adta meg az enge-
délyt a gyűlés megtartására, hogy a
szociáldemokrata párt garantálja a
rend fenntartását. Miután a pártveze-
tőség a rendet garantálta, a munkanél-
küliek gyűlése a régi parlament nagy-
termében le is zajlott, a gyűlés tartalma
alatt a legnagyobb rendben. A gyűlés
megtartása után azonban a munkanél-
küliek két csoportra oszlottak. Egyik
részük a Múzeum-körutra tódult, míg
másik részük a Főherceg Sándor-ut-
cán keresztül a József-körutra tódult,

ahol hangosan tüntetni kezdeit, kenyere-
t és munkát követelve.

A kivényelt rendőresapat nem bírt
a tüntetőkkel s így kénytelen volt
megerősítést kérni. A megerősített osz-
tagoknak sikerült a tüntető munkáso-
kat szétszórni, akik azonban egy ne-
gyed óra múlva újra gyülekeztek a
Konti-uccában, a Népszava szerkesz-
tősége előtt. Itt a tüntetők már munkanél-
küliek segélyt követeltek, mire a rend-
őrök kivont kardlapokkal rontottak rá
a munkásokra és több munkást súlyosan
bántalmaztak. A tömeget csak nagyne-
hezen sikerült szétszórni. A rendőrség
emberei a tömegeből számos mun-
kást letartóztattak.

A Kellog-paktum a német birodalmi gyűlés előtt. Berlinből jelentik:
A birodalmi gyűlés tegnap kezdte meg
a Kellog-paktum ratifikálási vitáját. A
vita Stresemann külügyminiszter nagy
beszédével kezdődött, aki többek kö-
zött hangsúlyozta, hogy a kellog-
szerződés gyakorlati megoldása csak
az általános leszereléssel veheti kez-
detét.

mációk alapján lett írva. Bálint dr. ur
ugyanis csak tetszésszerű összegek-
kel honorálta munkáját, míg a mincs-
teléneket teljes díjmentességben része-
síti. Alulírott, szigeti kocsmáros kijelentem,
hogy Bálint főorvos urat tény-
kedésében tisztán humanitikus szem-
pontok irányítják. Soraim leközlését
várva maradtam (Aláírás.)

Biztos hatása, enyhe hashajtó a **Purgen (Purgó)-Bayer**

**Naponta tüntetnek a lengyel-fel-
sősüléziai szénbányászok.** Bécsből jelen-
tik: A lengyel-felsősüléziai hatóságok
biztonsági intézkedéseket fogana-
tosítottak a bányamunkások tüntetésé-
vel kapcsolatban. A sztrájkolók mai
felvonulása Kattowitzban minden za-
varó incidens nélkül ment végbe. A
biztonsági intézkedésekre, hír szerint,
nem is a mai tüntetés miatt volt első-
sorban szükség, hanem mivel a bányá-
szok a felvonulásokat a hét minden
napján állandósítani akarják és a ké-
sőbbiek során már nem olyan bizonyos
a tüntetések békés lefolyása.

**Véres verekedés Gloggnitzban a
heimwehristák és a szocialisták kö-
zött.** Bécsből jelentik: Gloggnitzban
tegnap a szociáldemokraták gyűlésén
néhány betolakodott heimwehrista bot-
rányt csinált, amiből verekedés és vé-
res összeütközés származott. A vere-
kedők a helyiség berendezését teljesen
elpusztították. A rendőrség beavatko-
zása későn érkezett s a súlyos sebe-
sülteket akkor már beszállították a
kórházba.

Február 9-én: Pásbál. Az Erdély-
részi Patisztviselők Egyesülete a ta-
termelőkkel karöltve február 9-én a
Metropol kávéház összes termeiben
szigorúan zártkörű bált rendez. Ez
uton kérjük fel mindazokat, akik teve-
désbői meghívót nem kaptak, de arra
igényt tartanak, hogy meghívójukat
vcgyék át az egyesület hivatalos helyi
ségében (Iparkamara székháza II. eme-
let) délelőtt 9-12 között.

Eljegyzés. Nóta Szerén és Frankl
Albert Clnj jegyesek. Minden külön ér-
tesítés helyett.

Értesítés. Bonyha községben (Kis-
küküllő vármegye) a legközelebbi or-
szágos vásár f. hó 10-12-én, a kirakó-
vásár 13-án lesz.

**Friburgban a szikla több házat
maga alá temetett.** Berlinből jelentik:
A 30 kilométeres távolságra eső Fri-
burgban tegnap a Notre-Dame téren
több házat betemetett egy sziklaomlás.
Még nem sikerült megállapítani, hogy
a katasztrófa hány halalos áldozata
van. A sziklatömegek eltávolításán
most fáradoznak.

**Osváth Kálmán konferánsz-esté-
lye az Ujságíróklubban.** Ma, kedden
este fél 10 órakor Osváth Kálmán, a
kitűnő író és publicista, hosszú színet
után ismét irodalmi konferánsz-estét
tart a kolozsvári kisebbségi ujságíró-
klubban. A konferánsz Goethéről és a
Baumgarten-díjról fog szólni. A kon-
feránsz-estély iránt széles rétegekben
nagy az érdeklődés.

**A jugoszláv király magas kitün-
tetésben részesítette Zombor főrabiját**
Zomborból jelentik: Dr. Fischer Mi-
hály főrabit, Sandor jugoszláv király
a Szent Száva-rend nagykeresztjével
tüntette ki. Ez az érdemrend a legma-
gasabb kitüntetések egyike, amit az
S. H. S. királyság adományozhat. A
Száva-rend megfelel körülbelül a volt
osztrák-magyar monarchia Szent Ist-
ván rendjének és viselőjét udvarké-
pessé teszi. Dr. Fischer Mihály 1854
április 23-ikán született. Tanulmányait
Pozsonyban a jesiván és Berlinben
Hüdesheimer szemináriumán végezte.
Kitűnő hebraista, aki rendkívül sokat
írt különböző héber folyóiratokba aga-
dikus és halachikus témákról. 1879-től
1886-ig az aradmegyei Simánd közég-
ben lelkipásztorkodott, 1886 szeptem-
ber elseje óta Zombor kongresszusi hit
községének főrabija. Három évvel ez-
előtt a zombori hitközség dr. Fischer
Mihály 40 éves szolgálati jubileumát
ünnepelte fényes keretek között. Alka-
lay dr. jugoszláv nagyrabbi és az or-
szág 12 papja tiszteltgett az ünnepelt-
nél, akit a hatóságok is nagy tisztelet-
ben részesítettek. Egyetlen fia, dr. Fi-
scher Samu Kolozsváron lakik.

**Szöges korbáccsal verték a gond-
jaikra bízott gyermekeket egy lengyel
intézet tanárai.** Varsóból jelentik: Pé-
tek reggel kezdődött a varsói esküdt-
széken a studzieniccei gyermeknevelő
intézet igazgatójának, hét tanárának és
két felvigyázójának bünpere, akikkel
azzal vádolnak, hogy a múlt évben
négy gyermeket kioztak halálra — és
sok gyermek megbetegedett bántalma-
zásaiktól. Egy Budovszky nevű tanár
a fővádlott, aki szöges korbáccsal ver-
te a gyermekeket. A vádirat elmondja,
hogy az intézetben a legesekélyebb
büntetés az volt, hogy borsóra téré-
peltették a gyermekeket és vizet csö-
pögtettek a fejükre. Atárgyalásra 140
tanut idéztek be.

Helyreigazítás. Felkérteünk az
alábbiak közlésére: Az Uj Kelet január
hó 24-iki számában «Máramarosban
minden és mindenki elmáramarosodik»
című cikkünkre vonatkozólag szüksé-
gesnek tartom leszögezni, hogy az —
amennyiben dr. Bálint Sándor főorvos
ur ténykedését illeti — hiányos infor-

Színház — Művészet

— **Sebesi Samu jubileuma.** Egy nagyon szimpatikus erdélyi íróember negyvenéves írói jubileumát ünnepelte meg szombat este a kolozsvári közönség. A jubileus ünnepség a Magyar Színházban zajlott le, ahol Sebesi Samu legújabb színdarabját, a *Beddy földjét* adták elő nagy sikerrel, a színház művészei. A jubileus íróát elsőül Borbély István dr. köszöntötte fel az E.I.T. nevében, aki után Nyíró József, az Erdélyi és Bánáti Újságírószervezet nevében köszöntötte fel az erdélyi irodalom és újságírás e derék, szerény munkását. A város magyarjainak közönsége nevében Vásárhelyi János püspökhelyettes üdvözölte Sebesi Samut, aki megható, szellemes beszédben köszöntötte meg az üdvözléseket. Az ünnepség lezajlása után a *Beddy földje* című legújabb színdarabját adták elő Sebesi Samunak, akit a felvonások között forró tapsok szölitottak számtalanzor a lámpák elé. A színházi előadás után a jubileus író tiszteletére bankett volt az Újságíróklubban, amelyen többek között megjelent Benedek Elek is, a nagy székelly mesemondó. Boross György unitárius püspök pohárköszöntője után még számos köszöntő hangzott el a bankett közönsége a késő éjszakába nyúló órákig bensőségesen ünnepelte a még mindig fiatalos, tehetséges író.

A **Diákherceg bemutatója.** A Select mozgó szombaton este mutatta be a saito munkatársai előtt a *Diákherceg* című filmet Ramon Novarroval a címszerepben. Az oly sokszor feldolgozott heidelbergi diákélet a filmben új köntösben került a néző szemébe. A színek sokkal vibrálóbbak, az események sokkal emberibbek s maga a rendezés is sokkal modernebb, mint az eddigi látott heidelbergi filmeknél. A heidelbergi diákéletnek romantikus fordulatokban gazdag eseményeit a rendező hatásosan tudja érzékeltetni s ezért sorozható a *Diákherceg* a legsikerültebb kaszadárabok közé. A rendező Wilhelm Mayer Förster népszerű regényét dolgozza fel és ebben az első szerelem, a tavasz ébredése s a mindenkinek fejlethetetlen diákévek nyújtják a drámához a főmotívumokat. Karl Heinz vándiákban mindannyian ráismerünk ön magunkra és Kattyban, a bájos kiszolgálóleányban diákkori szerelmeink megtestesítőjét ismerjük fel. A rendezőnek, Lubits, Ernőnek nem volt nehéz dolga ezt a hálás filmszenáriót olyan kiváló sztárokkal, mint Ramon Novarro és Norma Shearer, sikerre vinni. A film kivétel, valamint sulus szempontjából is igen jelentős.

A Magyar Színház műsora:

Kedd: Román előadás.
Szerda, este 9-kor: Az utolsó Verebély lány. (Operette-újonság 10-szer. Bérletszínben. Kondor Ibolyával. Napi bérlet 25 szám, B. Sorozatszám: 253.)
Csütörtök este 9-kor: Lili. (Operette-repriz új betanulással és új szereposztásban. Kondor Ibolyával. Napi bérlet 25 szám, E. Sorozatszám 253.)
Péntek este 9-kor: Kiss és Kis. (Operette-újonság elsőszőr. A Hamburgi menyasszony szerzőjének leg

újabb operettje. **Betegh Bébivel, Kun Magdával, Tompa Bélával, Ihász Aladással.** Premiére bérlet 27 szám. Sorozatszám 254.)

Szombat délután fél 4-kor: Gyurkovics fiúk. Ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárrakkal. Kondor Ibolyával **Betegh Bébivel, Sólyom Gyözövel, Tompa Bélával, Ihász Aladással.** Bevezető előadást tart: Kende János. Sorozatszám 255.

Szombat este 9-kor: Kiss és Kis. (Operette-újonság, 2-szer. Napi bérlet 25 C. Sorozatszám: 256.)

Vasárnap délután fél 3-kor: Erdészleány. (Kondor Ibolyával. Mérsékelt helyárrakkal. Szám: 257.)

Vasárnap délután fél 6-kor: Eltörött a hegedűm. (Operette-újonság Karácsonyi lívél, **Betegh Bébivel, Kun Magdával, Sólyom Gyözövel, Tompa Bélával, Ihász Aladással.** Rendes helyárrakkal. Sorozatszám: 258.

Vasárnap este 9-kor: Kiss és Kis. (Operette-újonság 3-szor. Napi bérlet 26. szám. A. Sorozatszám: 259.)

Hétfőn este 9-kor: Kiss és Kis. (Operette-újonság 4-szer. Napi bérlet 26. szám, B. Sorozatszám: 260.)

Kedden 3-kor, 5-kor és 7-kor: Mézes-hetek.

Szerdán 3-kor, 5-kor és 7-kor Mézes-hetek.

Csütörtökön 3-kor, 5-kor és 7-kor: Mézes-hetek.

Pénteken 3-kor, 5-kor és 7-kor: Mézes-hetek.

Vasárnap délelőtti 11-kor: **Malec-matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal. 1. Malec öngyilkos. 2. Malec szerelmes. 3. Malec nyomoz és 4. Malec golfjátékos.**

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Kedd: Medea. (Bemutató.)

Szerda: Zsidónő.

Csütörtök: Elvarázsolt királykisasszony.

Péntek: Szöktetés a szerályból.

Szombat: Nincs előadás.

Vasárnap délután: Bohémek.

Vasárnap este: Medea.

A Magyar Színház mozi-műsora:

Pénteken (utoljára!) fél 4 és fél 6 órakor: Howard Jeffris bűnpöre — Ki a gyilkos? Helyárrak: 30, 20, és 10 lej.

Hétfőn 3-kor, 5-kor és 7-kor: Mézes-hetek. (A legmulatságosabb és legkacagatóbb vigjáték-újonság!)

A színházi iroda közleményei:

Kiss és Kis. Egy nagyon kitünően mu-lattató pompás zenéjű, színes és változatos új operettenek a címe ez: Kiss és Kis. Tavaly Budapesten a Városi színházban került színre igen nagy sikerrel. Budapest legnagyobb színházában, a 2500 nézőt befogadó Városi színházban 50-szer adták a minden este zsufolóság megtelt a színház társoló, lelkesedő, újrázó közönséggel. Az operette ragyogó, pattogó, gyorsan népszerűvé váló zenéjét Vincze Zsigmond a Hamburgi menyasszony komponistája írta. A kolozsvári magyar színház már tavaly szeretete volna adni az új operettet, de zenekari anyagot csak

most tudott kapni belőle. Azért késett eddig a premiére. Nagyon gondos előkészületek után pénteken este lesz a Kiss és Kis premiéreje. A népes és mozgalmas operetteben, amelyet Izsó Miklós rendez és Stephanidesz József dirigál, a színház énekes személyzetének csaknem minden tagja játszik. Pénteken, szombaton, vasárnap és hétfőn kerül színre a Kiss és Kis és a színház elővételi jegypénztára már árusítja mind a négy előadás jegyeit.

Jövő vasárnap Malec-műsor a színházban. Felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy vasárnap délelőtti 11 órakor mozi-matiné lesz 15 és 10 lejes helyárrakkal. Négy kacagató Malec-bolozatot fognak lejátszani.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Kedd, február 5. — Budapest, 9.15: Trio hangverseny; 12.20: Zenekari hangverseny; 17.30: A m. kir. Operaház zenekarának hangversenye; 18.30: Mit üzen a rádió? 20.45: Rostand: *Cyrano de Bergerac* c. drámájának előadása a Studióból; 22: Időjelzés, hírek, és időjárásjelentés; 23: Külföldi átvitel: Budapest ad Münchennek cigányzenét a rádióból számára. — Bécs, 16: Délutáni hangverseny; 20.10: Kétzongorás hangverseny. — Brünn: 21: Karel Hruske operaénekes dalestje; 22: Könyvű zene; — Hamburg, 16.45: Operaáriák: Verli Halévy és Mascagni műveiből; 20.30: Éjjeli szerezad. — Kattowitz, 17.55: Délutáni hangverseny; 19.20: Operaelőadás. — Königsberg, 19.30: Operaelőadás. — Nápoly, 17: A Sorrentoi (szoprán) hangversenye; 21.05: Rádió kvartett, — Róma, 17.30: Délutáni hangverseny; 20.45: Egy opera közvetítése a Studióból.

Szerda, február 6. — Budapest, 9.15: Hangverseny; 9.30: Hírek; 12.20: Cigányzene; 17.35: Gramofonhangver-

seny; 18.25: Olasz nyelvtanítás; 19: Operettársulatok (zenekari hangverseny); 20.30: R. Ziperovszky Mária és Ziperovszky Fülöpke hegedűbrácsa duettje; 22: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek; 22.20: Cigányzene. — Bécs, 16: Délutáni hangverseny; 19: Zenekari hangverseny; Utána: Könyvű zene. — Berlin 20: Hangverseny énekkarral és operaénekesek közreműködésével; 21.50: Tánczene. — Bern 20.15: Schubert: Három a kis lány — operettjének előadása. — Brünn 19: Operaelőadás. — Frankfurt, 20.15: Holévy: *Der Schichsaltag* — c. operájának előadása. — Hamburg, 18: Szórakoztató zene; 21.15: Mandolinhangverseny; 21.15: Kamarazene. — Milano, 16.30: Jazz-band; 20.30: Zenekari hangverseny. — Prága, 20: R. Strauss: *Salome* — operájának előadása. — Róma, 20.45: G. Puccini: *Nyugat leánya* c. operájának közvetítése.

Csütörtök, február 7. — Budapest, 9.15: Zenekari hangverseny; 9.30: Hírek. 12: Harangozás, időjelzés, hírek, időjárásjelentés; 12.20: Gramofonhangverseny; 16: Rádió Szabadegyetem; 17.10: A m. kir. földm. miniszterium rádióelőadás sorozata; 17.40: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye; 18.45: Angol nyelvlecke; 19.20: Kálmán Imre: *Cigányprimás* c. operájának előadása; 22.30: időjelzés, hírek; időjárásjelentés. Utána: Bachmann jazz-band. Bécs: 16: Délutáni hangverseny. 19.30: Operaelőadás. Utána esti hangverseny. Berlin. 16.30: Zangorahangverseny Maria Toll (szoprán) közreműködésével. 19.30: Operaelőadás. Brünn. 21: Egy Offenbach-operett. Königsberg. 17.30: M. Schienzka Kramm dalórja. 20.05: Kamarazene. Leipzig: 20: Lotte Mensel és Alfred Holländer dalestje. Milano. 20.30: Egy opera közvetítése. München. 17.30: Jazz-zene. 21.20: Nagy mesterek valzerai. Nápoly. 17. Dora Nardi (szoprán) hangversenye. 21.02: F. Lehár *Luvemburg grófia* című operettjének közvetítése.

Komoly és vig könyvek:

Fülöp Miller René: <i>Rasputin a szent ördög, a szibériai muzsik és a nők</i> (450 nagy oldal, 93 képpel)	ára 612 lej
Renan Ernő: <i>Az apostolok</i>	" 221 "
" " <i>Jézus élete</i>	" 306 "
W. J. Locke: <i>Pujol Arisztid vidám kalandjai</i>	" 170 "
" " <i>Simon de Gex megtérése</i>	" 238 "
Sibilla Alermo: <i>Szeretek, tehát vagyok</i>	" 170 "
Paul Langenscheidt: <i>A férjtől a férjig</i>	" 136 "
Szenes Tilda: <i>A nagyszerű házasság</i>	" 272 "
Szerencsés Péter: <i>Pontopiddannak, a jelenkor legnagyobb írósenijének Nobel-díjat nyert regénye: két kötet</i>	" 476 "
Thea von Harbol: <i>A Spion</i>	" 102 "
L. Merrick: <i>Bűn és bűnhődés</i>	" 85 "
L. Osbourne: <i>Halott János királysága</i>	" 119 "
Szederkényi Anna: <i>Az asszony meg a fészek</i>	" 119 "
Courths Mahler: <i>Követek</i>	" 95 "
" " <i>Győzelem</i>	" 115 "
" " <i>A megmentő</i>	" 25 "
Osbourne: <i>Sportszerelem</i>	" 25 "
Farkas Imre: <i>Sisters takács</i>	" 25 "
Harland: <i>Prospero barátom</i>	" 25 "
Hornung: <i>Az új herceg</i>	" 25 "

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

közvélemény
tatja a k
a négy h
Saint L
már hóna
lését, a va
az utolsó
kik.

Mind a
ságok elk
amelyek
laborított
Három
ta meg v
pette, mi
tisztán és
je a vag

A frat
szemben
ki halálos
re igazán
Mind a
ítélet ell
erősítetté
egyetlen
nek kegy
még senk
mergue r
nek, de e
dekiódess
elnök eli
Boumerg
rel és ne
ítelt assz
enged az
Francia
mely me
de 1887
fejét a g
elnöke az
kegyelme
hogy 1887
szonyt ki
játékdalt
szágbán
vánosak
gek szokt
Elképzelh
mindenki
szonyt a
vérpadra
szonyt his
berfeletti
segédek
vérpadra
késéghet
kesergő
levogót,
lelejtetté
ket. Ettő
szágbán
nyokat,
gyelme
háza vá
időkben
ellen a r
körökben
mert egy
országban
ma, amé
vélemény
férfiakka
sék és
sák végr
ben a n
gok szám
Egész so
már azza
ki s neu

Az új
színdarab
már a leg
újabb és
legjobb
művészi
eredetű
műveink
közé tartozik.
A színház
művészei
nagy sikerrel
adták elő
a darabot.
A közönség
is nagy érdeklődéssel
fogadta a művet.
A rendező
is nagy sikerrel
dolgozott a
művön.
A színház
művészei
nagy sikerrel
adták elő
a darabot.
A közönség
is nagy érdeklődéssel
fogadta a művet.
A rendező
is nagy sikerrel
dolgozott a
művön.

Az új
színdarab
már a leg
újabb és
legjobb
művészi
eredetű
műveink
közé tartozik.
A színház
művészei
nagy sikerrel
adták elő
a darabot.
A közönség
is nagy érdeklődéssel
fogadta a művet.
A rendező
is nagy sikerrel
dolgozott a
művön.

Az új
színdarab
már a leg
újabb és
legjobb
művészi
eredetű
műveink
közé tartozik.
A színház
művészei
nagy sikerrel
adták elő
a darabot.
A közönség
is nagy érdeklődéssel
fogadta a művet.
A rendező
is nagy sikerrel
dolgozott a
művön.

Az új
színdarab
már a leg
újabb és
legjobb
művészi
eredetű
műveink
közé tartozik.
A színház
művészei
nagy sikerrel
adták elő
a darabot.
A közönség
is nagy érdeklődéssel
fogadta a művet.
A rendező
is nagy sikerrel
dolgozott a
művön.

Az új
színdarab
már a leg
újabb és
legjobb
művészi
eredetű
műveink
közé tartozik.
A színház
művészei
nagy sikerrel
adták elő
a darabot.
A közönség
is nagy érdeklődéssel
fogadta a művet.
A rendező
is nagy sikerrel
dolgozott a
művön.

1. Moln
há tart
árnyéko
zása Le
és adá
4. Zaká
lasi ra
könyve

Kivégzik-e a négy halálraítélt francia asszonyt?

Lázás izgalom Franciaországban a köztársasági elnök kegyelmezési joga körül

Páris, február 4. Az egész francia közvéleményt már napok óta foglalkoztatja a kérdés: kivégzik-e vajjon azt a négy halálraítélt asszonyt, akik a Saint Lazare-fogház siralomházában már hónapok óta várják sorsuk eldöntését, avagy pedig a köztársasági elnök az utolsó percben kegyelmet ad-e nekik.

Mind a négy asszonyt olyan gyilkosságok elkövetése miatt ítélték halálra, amelyek a legnagyobb mértékben felháborították a közvéleményt.

Három közülük a gyereket gyilkolta meg válogatott kegyetlenségük közepe, míg a negyedik a férjét ölte meg tisztán és egyedül azért, hogy ő örökölje a vagyonát.

A francia bíróságok asszonyokkal szemben csak nagyon ritkán mondanak ki halálos ítéletet, de ezeknek védelmére igazán semmit sem lehetett felhozni.

Mind a négy asszony felebbezett az ítélet ellen, de minden fórumon megpróbították a halálos ítéletet, tehát egyetlen reményüket a köztársasági elnök kegyelmezésére vetették. Ma persze még senki sem tudhatja, hogy Doumergue megkegyelmez-e a gyilkos nőknek, de éppen most a legnagyobb érdekfeszítéssel tekintenek a köztársasági elnök elhatározására, mert állítólag Doumergue szakít az eddigi rendszerrel és nem kegyelmez meg a halálraítélt asszonyoknak, hanem szabad utat enged az ítélet végrehajtásának.

Franciaországban nincs törvény, amely megtiltana asszonyok kivégzését, de 1887 óta egyetlen nő sem hajtotta fejét a guillotint alá mert a köztársasági elnöke az utolsó percben mindig megkegyelmezett nekik. Ennek az az oka, hogy 1887-ben, amikor az utolsó asszonyt kivégezték, szörnyű jelenetek játszódtak le a kivégzésnél. Franciaországban tudvalevőleg a kivégzések nyílvánosság és természetesen óriási tömegek szoktak megjelenni a guillotint előtt elképzelhető, hogy milyen hatással volt mindenkire, amikor a halálraítélt asszonyt a hóhérpírbék erőszakkal a verpadra cipelték. A halálraítélt asszony hisztérikus rohamában szinte emberfeletti erővel szembeszállt a hóhérgedekkel és semmi áron sem akart a verpadra lépni. Rettenő sikoltozás, kétségbeesett jajkiáltások, hörgés és keserű panaszszavak töltötték meg a levegőt, úgyhogy a jelenlévők sohasem felejtették el ezeket a szörnyű jeleneteket. Ettől a naptól kezdve Franciaországban nem végeznek ki többé asszonyokat, hanem a köztársasági elnök kegyelme mindig életfogytiglani fegyházra változtatta az ítéletet. Az utolsó időkben erős mozgalom indult meg ez ellen a rendszer ellen, nemcsak jogászai körökben, de a közönség körében is, mert egyre jobban szaporodott Franciaországban az olyan gyilkosságok száma, amelyeket nők követtek el. A közvélemény azt kívánja, hogy a nőket a férfiakkal egyenlő elbánásban részesítsék és még a halálos ítéletet is hajtsák végre az asszonyokon, mert különben a nők által elkövetett gyilkosságok száma még jobban fog szaporodni. Egész sor asszony nyíltan eldicsekedett már azzal, hogy őket úgy sem végzik ki s nem riadt vissza még a gyilkos-

ságtól sem, mert előre tudta, hogy nem kell érte halállal bünhődnie. Általában a nők nagyon is tisztában vannak Franciaországban, hogy a bíróságok előtt kivételes helyzetet élveznek és rájuk sokkal enyhébb büntetést szabnak ki, mintha férfiak követnék el ugyanazt a bűncselekményt. Legutóbb pél-

dául Madame Godin agyonlőtte a férjét, mert az ura leborotváltatta a bajuszát s az asszonynak nem tetszett Godin megváltozott külseje. A bíróság mindössze másfél évi börtönre ítélte az asszonyt, de Madame Godin még ennek a példátlanul enyhe ítéletnek hallatára is felháborodottan kiáltott fel:

— Hát miért nem mentettek fel engem is, mint a többi nőket szokták?

Az asszonyoknak ez a mentalitása érlelte meg azután nemcsak a francia jogászvilág vezetői között, hanem a nagy közönségben is a meggyőződést, hogy a mai rendszerrel való teljes szakítást kell követelni, mert mindaddig, míg a

nők nem tapasztalhatják saját magukon is azt, hogy a törvény előtt semmiben sem különböznek a férfiaktól és semmiben sem élveznek kiváltságokat, egyre-másra fogják követni egymást a gyilkosságok Franciaországban. Éppen ezért akarják a mozgalom vezetői legalább azt elérni, hogy a köztársasági elnök a most halálraítélt négy asszony közül legalább egyet-kettőt végeztesen ki, hogy a nők lássák: az a hitük, hogy a köztársasági elnök négy vétezedes tradíciók alapján ugyanis megkegyelmez nekik, ha gyilkolnak, még sem nyugszik olyan sziklaszilárd alapon.

Primo de Rivera intervenciójára egész Spanyolországban elrendelték az ostromállapotot

Tovább folyik a megtorlás borzalmas munkája

Páris, február 4. A „Journal” jelentése szerint a valenciai lázadás elnyomására teljes hatalmu megbízással Sanjurjo tábornok a városba érkezett. A tábornok jelentése szerint forradalomról nincs szó. A kormány elég erős lesz, hogy a lázadókon uralkodjék. Tegnap a helyőrség nagy része börtönéből ki akarta szabadítani Sanchezguera volt miniszterelnököt. A kormányhű csapatok a lázadókat lefegyverezték.

A „Petit Parisien” értesülése szerint a letartóztatott Sanchezguera a börtönben a tegnapi nap folyamán majdnem meghalt. A miniszter ugyanis fázott a cellájában, mire beállították egy kis kályhát.

Ugy látszik azonban, hogy a kályha nem működött jól, mert a befűtés után néhány órával a börtönőr a miniszterelnököt eszméletlenül fekvő taláta a szénagázzal telt börtönfülkében.

A volt miniszterelnököt a rabkórházba szállították.

Madridi jelentés szerint a zendülők pere több napig fog tartani. Az idénig halálra ítélt három főbűntest az ítélet azonban aligha lehet végrehajtható, mert az egyik megszökött és Bris és Cejados őrnagyok pedig tegnap öngyilkosságot követtek el.

A kormány még mindig hangoztatja,

hogy nem akar általánosságban fellépni és csak a zavargók vezetőit akarja kiválasztani. Tegnap Primo de Rivera Madridba audiencián volt a királynál s aláíratta vele az ostromállapot elrendelését. A madridi és barcelonai helyőrségek újra hűség esküt tettek.

Páris, február 4. Madridi jelentés szerint a felkelés véget ért. A lakosság legnagyobb része abszolút érdektelenséggel szemlélte az eseményeket. Valenciában tegnap a lázadók lefegyverzési ideje alatt bajnoki futballmérkőzés volt, amelyet a nézők ezrei minden izgalom nélkül néztek végig.

Az amerikai jóvátételi szakértők elindultak Európába

Olaszország jóvátételi igényeket támaszt az utódállamokkal szemben

Washington, február 4. John Pierpont Morgan és Owen Young, a szakértői bizottság amerikai tagjai, pénteken búcsulótogatást tettek Coolidge elnöknek, Kellogg államtitkárnak és Mellon kincstári titkárnak. Morgan és Young pénteken indultak Európába az Aquitania fűdélzetén, hogy részt vegyenek a párisi jóvátételi tárgyalásokon. A két szakértő nem volt hajlandó a sajtó informálni terveiről és kapott utasításairól. Bizonyosra vehető, hogy Morgan és Young teljes egyetértésben fognak dolgozni az Egyesült Államok kormányával, ám a szakértőbizottságban nem mint az Unió hivatalos megbízottjai szerepelnek.

Coolidge közölte a két szakértővel, hogy Hoovertól, az új elnöktől is felhatalmazást kapott, hogy nézetét és kívánságait tudassa a két szakértővel. Amerika álláspontja hozzávetőlegesen a következő:

1. Németország adósságainak megállapítása tisztán európai probléma.

2. A jóvátételi adósságok és a szövetségesek adósságai teljesen különválasztandók.

Hivatalosan megcáfolják, hogy Coolidge a delegáltaknak hivatalos instrukciókat adott volna. Ennek ellenére a megbízottak természetesen állandó összeköttetésben maradnak az Egyesült Államok kormányával és Coolidge elnökkel, aki ez alkalommal Hoover nézetét is képviseli felhivatalos megfigyelőként.

Milanói jelentés szerint az olasz kormány hír szerint azzal a tervvel foglalkozik, hogy a jóvátételi szakértői konferencián Németország egykori szövetségesének jóvátételi kötelezettségét is szóba hozza és érvényesíti jogait a volt osztrák-magyar monarchia utódállamaival és Bulgáriával szemben is, holott eddig Olaszország tudvalevőleg nemcsak, hogy nem érvényesített ilyen igényeket, ha-

nem még részt is vett az új államok újjáépítési kölcsöneiben. Olaszország valószínűleg azt akarja ezzel az igénybejelentéssel elérni, hogy mindenképpen kártalanítottassék, ha a német jóvátételben való részesedési arányát az eddigienél kisebb arányban állapítanak meg, mert ebben az esetben nem tudná megfizetni Angliának és Amerikának járó háborús tartozását.

február 5.
ktatás; 19.
ri hangver-
szky Mária
hegedübrá-
időjárásje-
nyzene. —
rseny; 19:
ána: Köny-
angverseny
ek közre-
nczene. —
rom a kis-
sa. — Brün
kurt, 20.15:
— c. ope-
mburg, 18:
Mandolin-
arazene. —
20.30: Ze-
ága, 20: R.
ájának elő-
G. Puccini-
ak közveti-

Budapest,
; 9.306 Hí-
lzés, hírek,
amofonhang-
adegytem;
miniszterium
0: Magyar
hangver-
ecke; 19.20
s c. operet
lzés, hírek;
Bachmann
ni hangver-
Utána esti
Zangora-
zoprán) köz-
beraelődás.
operett. Kö-
zka Kramm
e. Leipzig:
d Holländer
opera köz-
Jazz-zene.
zerei. Ná-
rán) hang-
Luvemburg
közvetítése.

ek:
612 lej
221 ”
306 ”
170 ”
238 ”
170 ”
136 ”
272 ”

476 ”
102 ”
85 ”
119 ”
95 ”
115 ”
25 ”
25 ”
25 ”
25 ”
ban.

Rádiósok!

1. Molnár: Hibakeresés és készítő kar-
ba tartás Lei 120.— 2. Jovitz: Az
árvényköltésű csövek és azok alkalma-
zása Lei 82.— 3. Nekolny Kurt: Vétel
és adás rövid hullámokon Lei 100.—
4. Zakariás: Rádió vezérfonal (kapcsol-
ási rajzokkal) Lei 100.— rádió szak-
könyvek megjelenek. — Utányvétel szá-
lított az innal.
Révész Ernő könyvkereskedése,
Tárgy-Művelés

Ajánlunk כשר של פפה édes nemes paprikát Fuchs

oradea-i főrabbi ur hechscherével
ellátva. 5 kilogramos postacsomag-
tól kezdve bérmentve, minden
állomásra.
Lowringi hengergőzmalom
paprikaosztálya
Lowrin (Banat) Jud. Timis.

LÉLEGZETET
VERE EGY
VALDA
PASTILLAVAL

SZANKBAN
MEGVÉD A HIDEGMEGVÉSSÉG ÉS BACCILUSOK ELLEN
EZEN KÉSZÍTMÉNY FERTŐTLENÍTŐ SZEREI IMPREGNÁLJÁN
A LEGELÉHETLENEBB RESZKET IS ÉS MEGVÉDI A TOP-
KOT MELLET ES TUDÓT MINDENFÉLE INFLAMATÓ SÉRÜLÉS
ÉS MEGTAMADÁS ELLEN
GYEDÉKEK, FELNÖTTEK ÉS ÖREGEK
VEGYÉTEK AZONNAL ÉS TARTSÁTOK
MINDÉG KÉZNÉL
A DOBOZ FAC-SIMILJE
KAPHATÓ MINDEN
GYÓGYSZERTÁRBAN

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

Spanyol partok közelében zátonyra futott egy német hajó és egész személyzete a tengerbe veszett

Paris, február 2. Deister nevű német gőzös Oportónál zátonyra futott. A tengeren borzalmas vihar dühöngött úgy, hogy a zátonyra került hajó hamarosan süllyedni kezdett. A Deisternek személyzete huszonöt emberből állott. Ezek közül huszonegyet a többemeletes magasságú hullámok a fedélzetről lesodortak. Mind nyáján a tengerbe pusztultak. Négy matróz az árbóckorláton kuszott fel s onnan adott kétségbeesett jeleket az oportói

parton tartózkodó halászhajóknak. A hatalmas vihar miatt azonban sikertelen volt minden mentőesemény elindítása. A négy matróz a parton állók szemelátára pusztult el. A süllyedő hajóról ötöt is a hullámverés sodorta le. A tragikus körülmények között elpusztult tiszt, a személyzet, a személyzet nagyrésze német. A matrózok között egy svájci és egy portugál volt.

Macdonald kormányprogramot adott

Az új munkáspárti kormány felvennie a gazdasági kapcsolatot Oroszországgal

London, febr. 4. A Sunday Griffith legutóbbi számába Macdonald volt miniszterelnök cikket írt, amelyben vázolja, hogy mi volna a munkáspárt kormányprogramja, ha a választások a munkáspártot juttatná uralomra.

Hangsúlyozza Macdonald, hogy az új munkáspárti kormány mindenekelőtt megállapodást kötne a dominiumokkal, hogy lehetővé tegye a munkanélküliek nagyobb arányú kivándorlását. A munkáspárti kormány békés kül-

politikát folytatna, felvennie a kapcsolatot az ország gazdasági élettel, racionalizálna a szénbányászatot és olyan bankpolitikát követne, amely megkönnyítene az ipari hitelekét.

Kifelé az új kormány folytatná az 1924. évi munkáspárti kormány külpolitikáját, nemzetközi szerződések útján oldaná meg a háborús adósságok kérdését és döntőbíróssági szerződésekkel szabályozná a nemzetközi kérdéseket.

Revolverrel és bottal tilos a pályára lépni

Ahol kikutatják a nézőközönség zsebeit

Mexiko, február 3. — Woggenhuber Ferenc, aki mint tréner működik Mexikóban, egy igen érdekes levélben számol be az ottani viszonyokról, amelyet érdekességénél fogva itt közlünk le:

Verakruzba érkezve — hogy kronológikus sorrendet tartsak — (Mexiko állam legnagyobb kikötője) a hordár még kikötés előtt ordította a nevemet. Sikertült azonnal jegyet kapnom a mexikói, igazi amerikaistílusú expressre. Az igazi élvezetet, valamint turisztikai gyönyörűséget nyújtó uton, a Cordillerákon keresztül, fantasztikus magasságban, 2000—2700 méterre a tenger színe felett utaztunk.

Odahaza valahogy elferdítve terzelik az utasokat kivétel nélkül, így engem is és sehol nyomát nem lehet látni, hogy itt veszedelemben forog az ember élete, mert aki aláveti magát az ország törvényeinek, annak senkivel semmi baja nincs. Még a vonatunk szakadékokon, viaduktokon, alagutakon keresztül, természetesen villanyerőre berendezve. Kávéájtványeken, banán, más délszaki növények, mint cukornád, ananász,

az exotikus világ szin pompás és dusbuja növényzete vesz körül.

Az állomásokon az indianok a vörös bőrűek árulják a frissítőket, de az utas, a magunkfajta ember nem győzi a sok látnivalót, ami a szemünkbe ötlük. Végre is 12 óras utazás után elérjük a fővárost, Mexiko Cityt. Milliós lakosságú metropolis. Az állomáson már testületileg vártak engem (az egyesületem egyik igazgatója várt már Verakruzban!). A hivatalos bemutatkozás estére maradt.

Amint az egyesületbe léptem, este 10 órakor, hatalmas ordítás fogad: «riki raka zumba raka zim bom bá, rá ráááá» és taps. Szinte megható ez a lelkesedés, amivel fogadtak. Az elnökség testületileg eljött, előzőleg a szállodámba és a feleségeimnek kocsikerék nagysága óriási virágcsokrot nyújtottak át. Következett az általános bemutatkozás, azaz az elnökség, nem tekintettel arra a magasságra, a mert az éghajlata igen egészséges, ha az igazgatóság, a játékosok és a klubtagok. A nagy szalóban lehettek valami 400-an. Beszédet, csermóniákat tartott a késő esti órákig. Utána ki-

sebbszerű vacsora és az általános megbeszélés következett a sportról s az aktuális eseményekről.

A chilei Colo-Colo itt nagy vereséget szenvedett. Az én egyesületem is elverte őket 2 : 0-ra. Az uruguayiak is csak nagynehezen tudtak győzni. Nem mintha itt olyan nagyon tudnának, Nem, hanem a klíma olyan valami, amit nehéz legyőzni.

Nem kell azonban azt hinni, hogy valami kibírhatalan klíma lenne itt, melyen Mexikó fekszik (2700 méter a tenger színe fölött) meglehetősen kellemetlen a levegő és eleinte baj lesz a lélekzessel. Én, aki a tréningeken odahaza elszaladgálok órák hosszat is itt kilettem a szó szoros értelmében egy negyedóra alatt, mert nem szoktam meg még a klímát.

Máskülönbben az európai csapatnak nem kell tartania semmitől sem, mert itt még igen gyenge lábón áll a futballtudomány. Nincs például semmi érzésük sem a helyezkedéshez, nem tartják meg a helyüket játék közben és igen fogyatékos a technikájuk, nem szólva a taktikájukról. Egy erényük van: a rettenetes gyorsaság és a tempóbirás, ami a klíma előnye. A bírók általában gyengék, de nem pártosak. A közönség udvarias, de megfigyeltem, hogy a kapunál kikutatják a rendezők a férfi publikumot, mert nem szabad revolvert a pályára bevenni. Azelőtt néha-néha megtörtént, hogy a fanatikus drukker belőtt a pályára, de ma a viszonyok rendesek és konzolidáltak. Különbben a programra is rányomtatják hogy bottal és löveggel nem szabad a pályát látogatni. Az itteni pályák füvesek és mondhatom (ami meglepett) kitűnő állapotban vannak. A mi pályánk 110—70 méretű és azonnal megparancsoltam, hogy a pályát le kell hengerelni, szóval itt nem lesz baj. A pálya befogadóképessége 12—15,000. Nem kel-

Női harisnyák, fehérnemű, kész ruha! Megérkeztek a legújabb ruhák, selyem fehérneműk.

Harisnya nagy választék!

HERCULES S. A.

fiókja

Regele Ferdinand 13.

Saját gyártmány! Eredeti gyári árak!

mondanom hogy a különböző egyetemi klubtagjait itt is rivalizálják. Lehet itt is akár ezerszámra readórság, mégis ha összekerülnek egymás mellé, könnyen összeverekednek. A játéktér maga el van kerítve a nézőktől úgy hogy nem férkőzhetnek a játékosokhoz; az pedig, hogy ordítanak, azt hiszem nem hiba, mert nálunk odahaza sem süketnéma a közönség, ha egy bajnokit asszisztál végig.

A bajnokság most kezdődik és nem csak az első, hanem a második, harmadik, negyedik csapatok is bajnoki meccseket játszanak, azonkívül az ifjú és az ifjú második csapatok is, szóval egyesületeként hét csapat mérkőzött vasárnap és ünneppaponként. Reggeli órákban kezdik és déli 1 órakor fejezik be, mert délután egész éven át bikaviadalokat rendeznek és nem csak a Reggelen előfordult, hogy délután játszottak érdekes meccset s a bikaviadala nem ment ki a közönség. Teltetettel arra, hogy a guvernador jelenleg barátja a bikaviadalnak, hát délután futballoznak és délután bikaviadaloznak, de csak addig míg egy másik guvernador nem fog jönni, mert a futball már itt is kiszorította a bikaviadalt. Egyebekben pedig általános a kíváncsiság. A fogadások szédületesek arra, hogy ki hány gólt fog kapni.

Itt rádió Kolozsvár!

Olcsósági hullámhossz!

Kolozsváron egy új, népes szekta alakult, melyhez a város lakosságának többsége is csatlakozott. **Ez a szekta újra hisz a gólyamesében, mert bebizonyált: nem kifaltat mese, hanem élő valóság, hogy a**

Gólya Áruházban

lehet a legolcsóbban, legizélesebben és legpraktikusabban minden ruházati cikket beszerezni.

Minden gyermek tudja már, hogy ebben a szezonban

a Gólya hozza

a legszenzációsabb és mégis a legolcsóbb újdonságokat: ruházati anyagokban, háztartási cikkekben, vászonárúkban, terítőkben, szőnyegekben, plaidekben, bútorcsoporthoz és kendőkben

Itt rádió Kolozsvár!

5 perc szünet! - Ezalatt elsiethet a Gólya-áruházba és bekapcsolhatja magát az olcsósági hullámhosszba!

MOST JELENT MEG

Dr. ROHN HILBEL: A palesztinai kolonizáció

Az első magyar nyelvű könyv, amely rendszeresen összefoglalva ismerteti:

A palesztinai kolonizáció ötvenéves történetét; a palesztinai kolonizáció módszereit, tárgyi és személyi tényezőit; a kolonizáció közgazdasági és pénzügyi problémáit.

Ára 60. lej. — Megrendelhető: Az Uj Kelet könyvosztályában.

(Cluj-K Kelet tud.) kritikus helyes államot lével — az kedvezőtlen mint minős kedtek, har száltak le.

Románia előző évek szemben a természet, M évi 400 va vagonra be országban a természet s jelentéktelen Ausztriában ban külön maimális bol az ősi gazdaság hó klimatikus kán sikerül 1928. évben így a ném és kitűnő r

Jelenző termésre, h volt olyan metország hereimporta régi magva nyegető ore akcióképesse általánosságú lisóktól, m tapasztalata nai exporto sulyos vesz importcegek üzleti kapc mániával, k kel, hogy k nem csinál

További pamuffonah élénkítő te körökben a newyorki t centre emel török köréb hogy az osz

DEVIZ

- Zürich —
- Newyork —
- London —
- Páris —
- Milano —
- Prága —
- Budapest —
- Belgrád —
- Bukarest —
- Varsó —
- Bécs —
- Berlin —

Közgazdaság

Ezidén is súlyos veszteséggel kell számolnia a belföldi löheremagpiacnak

A kivételesen sikerült német termés és az orosz konkurrencia idézték fei a krízist

(Cluj-Kolozsvár, február 4. Az Új Kelet tud.) A romániai löheremag-piac kritikus helyzetbe került. Bár az európai államokban — Németország kivételével — az ideji löheretermés rendkívül kedvezőtlen volt úgy mennyiségileg, mint minőségileg, az árak nem emelkedtek, hanem eleinközleg mélypontra szálltak le.

Rossz volt a tavalyi termés

Romániában az elmúlt évben a megelőző évek 500—600 vagonos termésével szemben alig 70—80 vagon löheremag termelt. Magyarországon a megelőző évi 400 vagonnal szemben alig 40—50 vagonra becsülik az össztermést. Olaszországban a megelőző évi 1500 vagonos termékkel szemben az 1928-beli teljesen jelentéktelen volt és hasonló a helyzet Ausztriában is. Míg a felsorolt államokban különböző okok miatt a termés minimális volt, Németországban, — a hol az őszi esőzések rendszeren már augusztus hónapban beállanak és így a klimatikus viszonyok miatt csak ritkán sikerült maglóherét termelni, — az 1928. évben az őszi későn állott be és így a németországi hozam jó termést és kitűnő magot produkált.

Megbénult az üzlet

Jelmező az elmúltévi németországi termésre, hogy az legutóbbára 1911-ben volt olyan kedvező, mint az idén. Németország egyébként a legnagyobb löheremagimportáló állam, de a felhalmozott régi magvak, valamint az állandóan fenyegető orosz kínálat a vevők minden akcióképességét megbénította. A vevők általában tartózkodnak a vásárlásoktól, mert okultak a múlt szomorú tapasztalatokat, amikor egy romániai exportőrök, mint a külföldi vevők súlyos veszteségeket szenvedtek Német importőrök, amelyek eddig intenzív üzleti kapcsolatot tartottak fen Romániával, közölték romániai ügyfeleikkel, hogy löherében ebben az évben nem eszálhatnak forgalmat a romá-

nai piacon.

Az orosz konkurrencia

Az ideji löheremagkampány világszerte azzal vette kezdetét, hogy régi löherében mindenütt nagy készletek voltak. Románia 70—75 vagon áru lett rendelkezett, Budapest 135 vagon volt a látható készlet, Németországnak csak egy vidéken 380 vagon löheremagot állapított meg a hivatalos statisztika, Franciország tekintélyes készletekkel rendelkezett és Oroszországban is tekintélyes mennyiségű löheret fektet a raktárakban.

1928 februárjában Oroszország arankamentes, prima primisszima árujával megjelent a piacon, Hemburgban, New Yorkban és Londonban egyidejűleg tekintélyes mennyiségeket kínált eladásra és a nagy kínálat 100 kilónként egyszerre 10 dollárral szorította le a nemzetközi piaci árait. Jellemző az orosz konkurrencia túltengésére, hogy az amerikai piacon két dollárral még olcsóbban kínálta az árut, mint Európában. A hatalmas orosz kínálat hatása alatt a szezon kezdetén még érvényben volt 40—42 dolláros ár, amelyet az erdélyi arankamentes magért fizettek, lényegesen visszaesett és ma az erdélyi árúért 26 dollárnál nem lehet többet elérni.

Ninesen export

Romániából az ideji kampányban löherében alig volt export. Szakkörökben a kiszállított mennyiséget 8—10 vagonra becsülik, a megelőző évben exportát 400 vagonnal szemben. A meglevő készlet valószínűleg Romániában fog elhelyezést találni vetési célokra. A szakkerekeskedelem számolhat azzal hogy a korábban beszerzett drágább tételeknél újlag veszteség fogja érni az értékesítés alkalmával. Ha azonban Oroszország intenzív kínálata elmarad és Amerika vevőként fog fellépni a nemzetközi piacon, úgy löherében az áremelkedés sem látszik kizártnak.

További áremelkedésre számítanak a pamutfonapiacra. A pamutfonapiac életünk tendenciát mutat, amit szakkörökben azzal magyaráznak, hogy a newyorki tőzsdén a nyersgyapot ára 21 centre emelkedett. A romániai importőrök körében sok panasza adott okot, hogy az osztrák és csehszlovákiai eladó

écek vontatottan tesznek eleget a régebbi kötéseknek, sőt igyekeznek azokat stornírozni. A kötések nagy része még 19—20 centes áralapon jött létre, amikor Newyorkban 15—17 centtel jegyezték a pamutot és az eladók további áresésre számítottak, most azonban, hogy várakozás ellenére a pamut ára

szilárd és emelkedő tendenciát mutat szeretnének obligóiktól szabadulni.

Új okmánybélyeg került forgalomba. A pénzügyminisztérium egy újfajta okmánybélyeget hozott forgalomba 2 lej 50 bani értékkel. Az új bélyeget, amely ugyanolyan kékszinű, mint a 8 lejes okmánybélyeg, idézéseknél és 10 ezer lejnél kisebb összegű nyugtáknál fogják felhasználni.

Új nagy pénzügyi tranzakciók Budapesten

Budapest, február 4. Az elmúlt héten csak Krausz Simon bankháza papírjai emelkedtek: az Ofa 12, a Nova 7, az Egisz 3 és a Bródi ugyanezek néhány pengővel. Ennek a váratlan emelkedésnek az az oka, hogy Krausz Simon egy hétig Párisban tárgyalt a legelőkelőbb pénzesemberekkel és ezeket a papirokat a közeljövőben bevezetik a párisi tőzsdére. Ez a bevezetés csak előnyére válik a magyar közgazdaságnak, mert a piac nem bír el annyi részvényt, mint amennyi a pesti tőzsdén van. Ezért nehéz a tőkeemelés, amelyre a bankok már két éve készülnek. Krausz Simon azonban zseniálisan oldotta meg a kérdést. Mindenki tudja hogy a közeljövőben Magyarországnak szüksége van a francia tőkére és a legtöbb nagybank versenyez érte. Ugyalászik azonban, Krausz Simon megelőzte a nagybankokat, mert ő az első aki a francia tőkével szorosabb összeköttetésbe lép. Annak idején Krausz Simon hozta be az angol és amerikai tőkét az országba, még akkor, amikor a Magyar Bank elnöke volt. Az angol tőke bevonulása után változott meg a bank címe Angol-Magyar Bankra és azóta a legnagyobb pénzintézetek közé emelkedett.

Egyébként a pesti tőzsde helyzete nem változott. A legtöbb részvény igánt alig érdeklődnek, részben mert a közönség fél, hogy újból beszt, részben, mert a papirok nem hoznak elég osztalékot. Újabbán csak a Danica emelkedett két pengővel, ugátszik ennek a részvénynek főtulajdonosa, Danicis, azelőtt Schwarz Adolf, most látja idejét az emelkedésnek. Tudvalevőleg ezzel a papírral kárasította meg Danicist két év előtt a Nemzeti Pénzváltó Bank, amely azóta rég becsukott, több mint 10 milliárdal. Danicis ugyanis annak idején megszakította az összeköttetést a Kereskedelmi Bankkal, mert a Nemzeti Pénzváltó Bank olcsóbban bonyolította le Danicis üzleteit, mint a Kereskedelmi Bank. Ezt könnyen tehette, mert egyáltalán nem vette meg a papirokat, vagy ha egy részüket meg is vette, röktön lombardiroztatta és így az egész pénz megmaradt. Tízmilliárdal fizette tehát meg Danicis hűtlenségét a Kereskedelmi Bankkal szemben.

Most különben megindultak már a

típelések a tőzsdén az osztalékokra vonatkozólag. A nagybankok valamivel nagyobb osztalékot adnak az idén mint tavaly, az iparvállalatok dividendája még bizonytalan. Csak azt veszik biztosra, hogy a nagyon esett Gummi részvényeseinek részben való kárpótlására a tavalyi három pengős osztalék helyett négy pengőt fog fizetni. A Georgia is valamivel emeli osztalékát: tavaly másfél pengő volt, most kettő lesz. A Ganz is többet fog fizetni és nagyobb osztalékuk lesz Krausz Simon papirosainak is. Ha azonban azt akarják, hogy a tőzsde végre tartósan megjavuljon, úgy egyéb intézkedéseket is kell tenni a közönség megnyerése érdekében.

A Kereskedelmi Bank mérlege most jelent meg elsőként. Az idén hét pengőt fizet, tavaly hat pengőt, vagyis három három éven belül az osztalék majdnem a duplájára emelkedett. A többi nagy banknak sem szabad elmaradnia a Kereskedelmi Banktól.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egyszó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Alkalmazásukhoz 30 százelek kedvezmény. Ap óri detések díja előre fizetendő teljes levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési díj 253 lej, előfizetőknek 159 lej.

Eladó szakmunka lap varrógep homok és kalapprés és 14 HP. Ganz villanymotor. Ertekezni: Cluj „Ideal” kalapüzem.

Keresek márc. 1-re szoba, konyha fűtőszobát. Lehetőleg álmás közlemben. Cim a kiadóban.

fagylaltok és minden ételmenük gazdaságos, kitűnő és könnyű elkészítési módját. Zö dségfélék, befőttek eltartható és helyősi módját is. Kapható az Új Kelet könyvtárában és Tordán a kiadóban: Fűszy József könyvkereskedésében. Fűzve 100 lej, diszkótésben 130 lej.

Asszonyok kincse!

Az általános közkeveltségnek örövendő Dr Szentpéteri Lajosné-féle Szakácskönyv harmadik bővített kiadása új átdolgozásban, 800 kipróbált recepttel és igen sok illusztrációval most jelent meg. E „Szakácskönyv” minden háztartásban nélkülözhetetlen. Tartalmazza a levesek, sülték, főzelékek, tészták, krémek,

Sajt-készítőh

nyelvű. A legkisebb sajt a schweici tejoltóval készül. — Hatásos, nem romlandó recepttel és igen sok illusztrációval. Tartalmazza a levesek, sülték, főzelékek, tészták, krémek,...

Ráth Mózes: „ADY NEW”
A legjobb gyakorlati módszer a héber nyelvnek szóban és írásban való elsajátítására magánuton.
Ara Lei 120. Megrendelhető a

„SAFRUTH”

zsidó könyvkereskedésben Cluj, Piața Mihai Viteazul 39. sz.

Iskolák és ifjúsági egyesületek megfelelő engedélyben részesülnek. Ugyanott jiddis és kántor gramofonlemezek Jossele Rosenblatt és más világhírű kántoroktól óriási választékban. — Kérjen ingyen katalógust.

Legszebb

férfidivatcikkek

Weisz Siegfried

kalap és uridivat áruházában Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 10.

TŐZSDE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1929 február 4 (Rador)								
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork	
		Nyitás	Zárlat							
Zürich	3251—3216	—	—	49225	3215	1103	13094	65005	1923	
Newyork	166—167	5199750	51999	25590	16625	57350	71180	380	—	
London	806—807	252093	2521	12410	807	2781	345175	16393	485	
Páris	653—654	20	20325	—	62	2241	2782	13295	39075	
Milano	274—275	272125	2721	13390	87250	3001	3723	17687	52325	
Prága	492—493	15	158850	—	495	1697	2106	—	2.6	
Budapest	2902—2905	9065	90.750	—	2920	—	12409	58925	—	
Belgrád	—	91262	913	—	294	—	1249	5933	176	
Bukarest	—	31	312	1540	—	—	42737	2032	6030	
Varsó	—	58	5820	—	19	6430	7980	37887	—	
Bécs	2340—2342	230650	7305	—	2350	8056	—	47177	—	
Berlin	3965—3968	12338	12358	—	3970	13627	16914	80320	—	

Száz lej árfolyama: (utó) Zürich 31250, Páris 1540 Budapest 345—, Bécs 42787, Prága 2033

Hotel „Terülj asztalkám“

Írta: CATHERINA GODWIN,

A vihr kiméletlenül visszacibálta a valóságba; kabinjába támaszkodott és felhúzta új pizzamáját, melyet de Leil asszony szerzett be a részére. Milyen barátságos nő volt az őszies Lea . . . de Sin urban a tavasz tombolt: a beteljesülés mesés hoteljében az élet leg szebb virágait fogja majd lezakitni.

Azonan alighogy csapogó képzelete lecsillapodott s az álom már éringatta volna, erőlyesen kopogtattak az ajtaján; ijedten felugrott, mert a kopogás még mindig idegessé tette. Még az indiszkrét drótnélküli távirótól is volt mit tartania.

De csak Top ur volt, aki hosszú keskeny ujjai közt vaskos iratesomót lóbálva, diszkrétén besurrant az ajtón.

— Már el is készültem a tervezettel!

Mezitláb, sárga papucsban, szürke borkabátal a sárga selyempizsama felett Mr. Top elegánsan és fantasztikusán hatott.

Felszólítás nélkül leereszkedett az egyik háströtyökbe. Sin ur pedig visszabújt az ágyba, mert a papírostömög láttára az a gyanu támadt benne, hogy a tervezet kissé nagyon hosszú lesz.

Szerencsére Top ur nem olvasott fejlanem újból előadásba kezdett. Álomittas barátunk meg volt győződve, hogy éjszakai nyugalma fel kell áldoznia az amerikai spleenes ötleteinek.

— Számomra — jelenté ki Mr. Top miközben a kabin ide-oda himbálózott — az egész terv készen áll! A siker biztos! „Hotel terülj asztalkám“ egész korunk legkorszakalkotóbb alapítása lesz. Itt fogják majd össze a haladás szálait, gyűjtik egybe a technika vívmányait s gyűlnek össze a legjobb koponyák.

Top ur ismét lelkesen közelebb rukkolt és Sin ur önkénytelenül is elfelejtette fájó vállát.

— Mindaddig kontár törekvésnek bizonyult, ha valaki az emberiség széles rétegeit akarta megváltani — magyarázta Mr. Top — nem — a fejnél kell elkezdenni: előbb a vezéreket vezessük a célhoz, annyit mondok és erre én vagyok az alkalmas!

Sin ur szaporán pislogott, de nem mert ellenvetést tenni, hiszen a kor legjellegzetesebb vonása, az arragancia volt. Hagyta, hogy a fura fickó végigmondja a mondókáját, hátha még valami értelmeset is elhoztólé meg-tanulni.

— Az első kérdés természetesen a tőke . . . Hogyan fog ez a tőke kamatozni? — Mr. Top levetette zöld szemüvegét és most kiderült, hogy a szeme is nagy és zöldes, felvillanó és első-tétedő, mint egy ugrásra kész leopárdé. — Barátom — kiáltá meggyőző dősszel — ma minden embert a dicsőség és siker vágya tart fogva! Ezt a konjunkturát ki kell használni! Reklámjaitkban letapossák és tukkiabálják egymást a haladás eszközeit ellenségek módjára fegyverként fordítják egymás ellen. Majd üvöltöni kezd a tömeg: „Mostoha az idő“ és azt sopánkodja, hogy új Messiásnak, új megváltónak kell elő-jönnie.

Mr. Top kiegyensúlyozta a tenger hullámzását, ott állt a szűk kabin közepén, hosszú szőke haja csaknem a mennyezetet surolta s szinpadiasan

felemelte jobbát:

— A nagy Megváltóra szükség van, annyi tény — és pedig a nagy rendező képében!

Elhallgatott. Arca büszke és megközelíthetetlen kifejezést öltött. Sin ur csak arra várt, hogy Mr. Top hosszú mutatónújjával saját mellére bökjön s kijelentse: — Ez pedig én vagyok!

Es az egész kor megrendezése ebből a hatalmas vállalatból fog kinőni, mely majd megszabja a világ folyását. Az a tervem, hogy . . .

— Hát én? . . . — merészkedett Sin ur tapintatlanul közbeszólni — egészen elilejti, hogy az ötlet voltaképpen tőlem származik!!

— Tisztelt uram — válaszolta Mr. Top. Leereszkedett a fotelba és egyszerűen megint öreg, gyűrődött s bőles képe volt. — Ön téved: nincs ember, akinek ötlete lenne; ellenkezőleg, az ötlet talál magának gazdát — rt engem? Épen a legnagyobb gondolatok, minthogy teljesen érettek már, születnek meg gyakran egyidejűleg különböző koponyákban.

— No-no! — tiltakozott Sin ur. — Én bennem születtem meg először! — A vaskos tervezetre mutatott. — Ha nem is fektettem le a dolgot írásban, azért készen áll a fejemben és majd megalapítom a „Terülj asztalkám“-at magam is!

— Csak alapítsa, mooslygott Sin ur, pipáját hosszú sárga fogai közt hirtáztatva — mit is jelent ma egyáltalában egy idea! A mi korunknak való-ságos idegbetegsége az, hogy nyakra-főre születtek az ideák, de senkinek sincs ereje, hogy megvalósítsa őket.

— Nekem igenis megvan, — fonyegetőzött robusztus barátunk — és meg is tudom védeni azt, ami az enyém! — szakította félbe Sin ur másodsor is — Ilyen emberre van szükség, — dicsérte meg az erőlyes kitörést, nagy lelki nyugalommal a sárga selyem pizzamás amerikai. — Engem, ismétlem! csak a rendezés érdekel! . . . Természetesen maga a megalapító, a felfedező — maga lesz a központ és reprezentál majd kifelé. — Mr. O'Neil pedig gondoskodik róla, hogy eszméje utat törjön magának . . . óh, nemsokára megismerkedhetik vele — már ma is a reklam kiráya ő!

Csak arra vár, hogy ilyen hálás teret találjon munkája számára és olyasmit csinál belőle, amilyen még nem volt a világon! — Mr. Top ismét feléledt és megijodott: — Sin barátom, — kiáltott fel — vigyázzon csak, a kor legnépszerűbb emberté csinálom magából!

Ez már beszéd! Szerencsére lelkes Top most Sin ur bal vállára csapott egy nagyot. A becsvágyó ügynök átlátta, hogy szüksége van társára, akinek ugylátszik értékes s gazdag összekötései vannak.

Minden itt van már, — magyarázta Mr. Top és hosszú ideges ujját a tervezetre helyezte. — Meg itt! — Oriási homlokára mutatott, amelyen a ránc-létra megint élesen kirajzolódott.

— Ön lesz tehát a nagy rendező! — gonyolódott Sin ur. — És én?

— És Ön? — gonyolódott most a maga részéről Top ur. — Önnek még

nagyobb hivatala lesz: éjjel-nappal veszi át az emberek óhajait és csak úgy dől majd magához az emberiség minden pénze, ahelyett, hogy magának kelljen megfizetnie, ahogy azt a jó Isten teszi. Oh, mi mindent fognak ígérni, hogy fognak vesztegetni, mit meg nem tesznek majd, hogy megnyissuk előttük a zutakat, melyek felett rendelkezünk. Mesés összegeket tukmálnak majd reánk, hogy egyik napról a másikra hirnevet és dicsőséget szerezzünk nekik! Ki sem lehet gondolni . . . micsoda beteljesülés!

Az amerikai sápadt arca kigyult és Sin ur is érezte, hogy kobakja úgy tűzel, mint valami vörös jelzőlámpa.

— Gondolja csak meg — áradozott Mr. Top — milyen kényelmes lesz: fekszik az ágyban, éppen csak hogy a kezét felemeli, megnyom egy gombot — Top ur a magyarázat hevében valóban megnyomta a csengőt — már is összeköttetésben áll a megfelelő osztálylyal, mindegy akár kereskedelmi, akár szerelmi viszonylatokról van-e szó. Egyébként minden elképzelhető kívánság fel lesz sorolva egy katalógusban, mint a telefonkönyvekben. Alighogy csöngetett, — Mr. Top ismét buzgón nyomta a csengő gombját. — kigyulladnak a jelzőlámpák oda lenn, máris 'fellobbannak a megfelelő összeköttetések fényjelei és abban a minutában meghozzák a beteljesülést. — Mr. Top megegyszer megnyomta a gombot, mégpedig valamennyin vé-

gigsiklottak hosszú ujjai.

Már ott is termelt a pincér és nyomában lihegett a főpincér, mindketten azt hitték, hogy a luxuskabinban legalább is valami szerencsétlenség történt.

— Well, — jelenté ki Mr. Top, a rémült személyzet láttára torkában némi szomjúsággal a tüzes szőroklat után, — hozzanak whyskit szódával.

XVII.

Gyorsabban, semmint Sin ur gondolta, itt volt a beteljesülés. Hogy megváltozott egy csapásra az egész élete, mióta a nagy lehetőségek hazájának földjére lépett! Szinte hihetetlen — hiszen még csak három hónap múlt el azóta! Már alig tudta észében tartani azt a sok új embert, akivel megismerkedett, alig tudott tájékozódni a száguldó események között.

Néha úgy elfogta a szédülés, mint amikor kilépett a moziból azon az emlékezetes napon, melyen a pénztárcát megtalálta.

Top ur nem túlzott, mikor megjósolta: — Maga lesz a központ! — Sin ur a különböző tervek ezreitől körülfogva már szinte félt attól a pillanattól, mikor „a kor legnépszerűbb embere“ lesz majd belőle.

(Folyt. köv.)

— Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel fordító iroda. Str. Memorandului 9.

Uj utakon

halad a Genius Részvénytársaság, a legmaibb könyvek kiadója

Nem ingyen

hirdeti és portóban azután térített az árat, hanem

vaskos művet

művészies kötésben 160.— lejt fog adni a most nyomás alatt levő új sorozat, az

Uj utakon

Első kiadmánya: A Szibériai Garnizon az erdélyi Markovits Rodion európai híru műve először jelent most meg olyan szép külsőben, amely a korszerű irodalomnak ezt a páratlan művét megilleti.

Megrendelhető: Az UJ KELET könyvosztályában.

KIADÓHIV
Str.
SZERKESZ
Ejeli
ELOFIZET
Egész
Életr
Negye
Egy

X évfolyam

1929 F.

568

Bet
me

Ma ujal
harcot
után fo
A köf

(Bucuresti-
Uj Kelet tu-
minisztertan-
Mihály pénz-
tett a kölcs-
ügyminiszter-
segeket, ame-
és részletesel-
merült akag-
tyok a kölc-
köszölettek.
a holland és
korábbi vitás
lett.

A holland
román köl-
zálását kö-
dekltség-
rendezték

melyet a h
függő kérdé-
mister el is
sőbb fogják
Franciaország
10. Olaszorsz
szlovákia
Svájo 4. Hol
gium 2 és
voss részt.
frankra, An
többi államo-
kölcson, ame
dollár. A sv
és 7 százalé-
csont semmi
terheli és a
mon fog tör-
lására mege-
mana penti
lor (Gyufaér
ben az állam

A miniszte
csónel kap-
nyekhez és
hályt, hogy
terjessze. Sz
ujabb minisz
Déli feltize
pénzügym

és kétórás k
risi tárgyalá-
csón feltétel
vényhozó ta

A Ma

Vincze Z
Premiere